

Z NAŠICH REVUÍ.

Ing. Stanislav Špaček: **Technicko-hospodářské zápisky ze Spojených států amerických.** Nákladem Jednoty přátel Masarykovy Akademie Práce. Praha 1925, stran 125, Kč 22, pro členy Kč 16.

Ing. Špaček, jenž byl v letech 1919 až 1921 jako technický attaché ve Spojených státech, předkládá naší veřejnosti své bohaté postřehy hospodářské. První část jeho zajímavého spisu, nadepsaná „Práce a pracovníci ve Spojených státech“, týká se civilní techniky. Poučuje nás o vzrůstu průmyslu a o jeho zaměstnanosti, o sociálních a hygienických zařízeních pro dělnictvo, o výchově učňů a j. Mluví o Fordově technickém ústavě, v němž je i 12 našich inženýrů. Druhá stať jedná o státním nákupu a o specifikaci a simplifikační akci. Z ní je zřejmo, že státní správa nakupuje úhmmně u velkých průmyslových a obchodních závodů. Ústřední nákup je tu organisován vědecky. Podporuje zjednodušení počtu výrobků (simplifikaci) a normalisaci jich (standardisaci). Jakost zboží zajištěna je podrobnou specifikací (popisem).

S hlediska vojenského jsou důležité stať další. Je to hlavně průmyslová strategie. Jak známo, neměly Spojené státy až do světové války stálé armády. Smýšlení Američanů bylo protimilitaristické. Úkol tehdejšího námezdního vojska byl policejní, hlavně pro službu na hranicích Mexika. Ve světové válce postavila Amerika na 5 milionů mužů. Po válce zůstal stav stálého vojska jen 175.000. Tento stav byl postupně snížen na 125.000 mužů a 12.000 důstojníků, incl. všech posádek na ostrovech. Nyní však se jeví snaha snížit tento stav z úsporných důvodů až na 100.000 a vzrůstá úsilí zdokonalovati co nejvíce techniku armády, neboť Amerika je přesvědčena, že ráz příští války bude výlučně technický, kdežto válka předešlá byla ještě zápolením mass lidských.

Proto je zdokonalováno zejména výzkumnictví a pečje se o vrcholně vycvičené odborníky a nejlepší materiál. Proto je kladen veliký důraz na vojenské inženýry. V Americe pokládají inženýrské pluky za nejvyšší obor služby (Hammond: The engineer, New York

1921). Žádají na inženýrovi, aby byl dokonalým vojákem i zdatným technikem. Jeho výchova vojenská, výcvik u pluků a civilní prakse dávají, čeho je mu zapotřebí. Ing. Špaček uvádí, že jej překvapilo, když mu byli umazaní obsluhovatelé elektrických pecí tavicích představeni jako majoři americké armády. Veliký význam se klade na součinnost s kruhy inženýrskými a průmyslovými.

Největší pozornost věnuje autor průmyslové mobilisaci. Američané pocítili na svém těle, že několik set tisíc dolarů, vynaložených včas na mobilisační plán průmyslový, bývalo by jím ušetřilo několik miliard. Dnešní ministerstvo války má 7 oddělení pro průmyslovou mobilisaci, a to: 1. pro průmyslovou výrobu, 2. pro suroviny, 3. pro dopravu, 4. pro komunikace, 5. pro ekonomii, 6. pro zdravotnictví, 7. pro životní potřeby. Těchto 7 oddělení má pracovati společně s meziministerským úřadem federálním a se sborem pro výzkum. K nim se má připojit sbor pro součinnost s občanstvem, jenž za války soustřeďoval 148.000 veřejných rad pro obranu země spolu se 4 miliony žen, organisovaných v Ženském výboru rady.

Tyto poradní sbory pracují zdarma. Přes to se vypočetlo, že kdyby touto pohotovostí byla válka zkrácena o jeden den, stačilo by to k udržování takového tělesa na 50 let. Clarkson praví, že veřejnost by si měla uvědomiti, že pohotovost vojenská bez dokonalé pohotovosti průmyslové je jen zhoubné gesto, a Clémenceau prohlásil, že válečnictví 20. století vyžaduje, aby každý díl krve vojáků byl smíšen se 3 až 5 díly potu mužů v závodech, hutích, dolech a na polích.

Nynější průmyslový mobilisační plán dělí Spojené státy na 14 průmyslových distriktů. (V této stať uvedeno 21 distriktů, v pozdější stať 14. Jak mi autor vysvětlil, je nyní distriktů 14.) V čele každého distriktu je důstojník se zvláštní kvalifikací průmyslovou. Každý distrikt zevrubně vyšetřuje průmyslové možnosti ve své oblasti. Distrikt má sedm oddělení: ubytovací, zbrojní, spojovací, ženiiní, letecké, zdravotnické a chemické. Ve všech od-

děleních jsou důstojníci specialisté, kteří studují problém systému dodávek. Práce zúčastňují se záložní důstojníci a vynikající zástupci průmyslu. Zejména se řeší problémy finanční, stroje a finanční dispoice, pohotovost, dostatek surovin, pohonná síla a doprava. Jak velká svědomitost byla vynaložena na vypracování mobilizačních plánů, je zřejmo z toho, že na př. dříve než byl vypracován plán pro mobilisaci chemického průmyslu, navštíveno bylo 80 velkých chemických závodů. Kromě chemické války je pilně sledováno letectví. Veškeré součásti letadel jsou normalisovány. Snahou je leteckou moc sice nezvětšovat, avšak stále ji zdokonalovat. Americká vláda věnuje průmyslu co největší pozornost a je s jeho reprezentanty v ustavičném styku. Pracuje s vědci a inženýry vědeckých korporací, zkouší ve výzkumných laboratořích, vychovávajíc si tak stále pomocníky, a propaguje význam armády denním tiskem.

Pro průmyslovou mobilisaci doporučuje ustanovit průmyslového strážce, tak jako za světové války měl prezident Wilson k ruce vynikajícího organizátora Barucha, jenž znal hospodářské poměry americké zpměti. Měrky ze světové války, mající cenu asi 35 mil. dolarů, jsou pečlivě uschovány.

Zákon o národní obraně z r. 1920 řeší problém mužstva Národní gardou a Organisovanými rezervami. Problém zbrojní, jeden z nejdůležitějších — neboť, jak známo, vedení moderních válek závisí v nemalé míře na dodávkách střeliva — přidělil civilistovi, zástupci ministersva války (asistentu).

Asistent ministerstva války má za úkol sestavit plán, aby veškeren průmysl, všechny zdroje přírodní i každý jednotlivec byl co nejdůležitěji účasten na obraně země.

Ing. Špaček referuje dále o veřejných přednáškách, o průmyslové pohotovosti v New Yorku a zejména o přednášce při společné večeři v obrovském sále hotelu „Commodore“ v listopadu 1923, kde hlas řečníkův roznášel se po celém sále elektrickými zesilovači, a kde v podružném sále byla uspořádána vojenská výstava.

V kapitole V. vypravuje autor o jednodenní mobilisaci „Defense Day“. Mírové organisace a pacifisté nazvali tuto akci vojenským gestem, kdežto prezident Coolidge a generál Pershing ji hájí jako zkoušku národní bezpečnosti. Defense Day vznikl na návrh, jak se zdá, generála Pershinga. Je to vlastně svolání občanů a přehlídka vojska, při čemž mají místní pomocné výbory zapisovatí vojáky-dobrovolníky a provést odvody. Občané se hlásí dobrovolně a jsou podle toho, mají-li vojenský výcvik či nemají, zařadění buď

k armádě, nebo k Národní gardě, nebo k jednotkám záložním. Jejich trvalé zařazení je jim oznámeno po skončení Defense Day. V ten den staví se devět sborů. Vše musí býti provedeno bez zvláštních výdajů, nikdo nedostane honoráře. Devět šifrovaných telegramů z ministerstva války mobilisuje ozbrojenou moc 300.000 mužů, která má každým měsícem vzrůstati o dalších 300.000. Čtrnáct telegramů z Washingtonu má naráz přeměnit v tisících závodech mírovou výrobu na válečnou. Defense Day byl ustanoven na den 12. září a opakuje se každoročně (podle dodatečné informace u autora). Pro jeho podporu vytvořila se ženská organisace „Daughters of the American Revolution“, reprezentující více než 100 korporací.

Americkému výzkumnictví leteckému věnuje autor rovněž zvláštní pozornost. Vylíčuje rozvoj amerického letectví vojenského i civilního a připojuje statistické tabulky o národním kongrese a mezinárodních závodech leteckých v St. Louis v r. 1923. Tato stať, jež je velmi podrobná, bude neobyčejně zajímavá naše letce. Popis leteckých ústavů výzkumných může v leccems dobře posloužit pro náš nově vybudovaný ústav letecký.

Další stať jedná o činnosti státního výzkumného ústavu U. S. Bureau of Standards ve Washingtoně za r. 1923. Jak význačný ústav je to, zřejmo z toho, že vyžaduje ročního nákladu 2 mil. dolarů. Ovšem úspory jeho působením dosažené nelze ani číslu vyjádřiti. Autor popisuje přesně jeho rozdělení a předkládá soupis jeho práce za rok 1923. Z příkladů je viděti, že není oboru, ve kterém by tento ústav nepracoval. Za rok 1923 vytištěno 93 publikací, provedeno 34.695 zkoušek pro úřady a 39.491 pro veřejnost. Výzkumem zabývalo se 554 osob, z toho 201 vědeckých pracovníků. Celkový počet zaměstnanců je 896.

Závažnou s hlediska vojenského je otázka dusíková. V celém světě vyrábí se nyní asi 500.000 tun vzdušného dusíku, což vyrovná se okrouhle 3.300.000 tunám chilského ledku. Pro mírové úkoly vojenské spotřebuje se ve Spojených státech ročně 2000 t vzdušného dusíku a 12.800 t chilského ledku. Kromě toho spotřebují Spojené státy ročně 6.000.000 t umělých hnojiv. Za světové války poznala Amerika, jak nedostatečně je zásobena dusíkem, a přesvědčila se o důležitosti tohoto prvku jak pro výrobu trhavín, tak pro výrobu umělých hnojiv. Proto se stavěly továrny na výrobu dusíku. Tak na př. továrna při Niagarských vodopádech může vyráběti 64.000 t dusíku a vedle ní je ještě mnoho továren menších.

Knihu Ing. Špačka uzavírá návrh

na zřízení amerického institutu v Praze, podaný svého času jím a Drem Stěpánkem, bývalým našim vyslancem v Americe. Jak se dovídáme, blíží se tento návrh svému uskutečnění teprve přičiněním amerického vyslance v Praze Dra Einsteina.

Americký institut má soustřediti styky Ameriky s námi a tím i s celým slovanským světem, zejména pak rozšiřovati znalost amerických metod pracovních, a seznámiti Evropu s americkým duchem, prací a energií. Takovým ústavem lze na základě vědeckém vyrovnati difference mezi národy a přispěti k míru a blahobytu všeho lidstva.

Spisek Ing. Špačka je pro nás vojáků velmi cenný. Máme málo tak přímých přátel mezi civilními pracovníky jako je on. Je v čele těch, kteří si všimají otázky naší vojenské pohotovosti průmyslové. Nemýlím se, řeknu-li, že právě tyto vojenské státi jsou jádrem celého spisku. Jeho informace o asistentu ministerstva války, jenž je vlastně průmyslovým referentem, jeho

zprávy o americkém výzkumném ústavě a o letectví mohou nám býti cenným vodítkem při podobné organizaci u nás.

Spisek ukazuje veřejnosti i nám důstojníkům, jak veliký význam má hospodářský život a příprava průmyslová pro obranu vlasti. Vojáci budou vždy a brzo pohotově, vycvičí se v poměrně krátké době — ale materiální nepřipravenost nelze tak lehce odčinit. Proto se ve Spojených státech neustále snižuje stav stálé armády. Ale zato se zvyšuje průmyslová a národohospodářská pohotovost a klade se větší důraz na technické vojsko. Vojenský výcvik se rozšiřuje na dobrovolné organizace, jako jsou organizované rezervy a Národní garda, povolávané na několika nedělní cvičení do táborů zbudovaných na okrajích velkých měst.

Knihy Ing. Špačka, živě popisující přeměnu bezbranné Ameriky ve stát, všestranně připravený k obraně vlasti, měla by být čtena každým důstojníkem.
Škpt. Ing. Hájek.

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) *Revues francouzské.*

Revue d'Infanterie.

Únor 1926.

Letourneur: **Užití ženění spojené s pěchotou při opevňování terénu.** Úkoly velitelství a ženijních stábi. Účast ženijního vojska při opevňování terénu. Jak se užívá zákopníků.

Bouchacourt: **Pěchota v bitvě.** Studie o útoku. Divise 42. dne 8. srpna 1918.

Laffargue: **Myšlenky o významu jednotlivce a jednotky pěší v boji.** Volba bojové jednotky u pěchoty: jednotlivec nebo kolektivní jednotka základní. Studie o přeměnách pěšího vojska na bojišti. Obvyklá koncepce, její základy, její schema a důsledky. Podmínky, které způsobují přeměnu bojové pěchoty. Kdy tato proměna vzniká, její příčiny a cíl jednotlivců. Každý člověk uplatňuje svou osobnost, která zanikala v uniformitě řady; snaží se státi odlišným atomem. Každý jednotlivec gravituje svým zvláštním způsobem. Jak se proměňuje jednotka. Postupné rozrušování svazků, které mají zajistiti integritu jednotky. Kterak mizejí charakteristické vlastnosti, které činí jednotku jednotkou. Nemožnost stavěti se na odpor této přeměně jednotek. Jednotlivci v boji. Tvářnost boje podstou-

peného jednotlivci. Relativní hodnota jednotlivců. (Pokračování.)

Vuillemin: **Tělesný výcvik v armádě.** Všeobecné úvahy. Dějiny. Určení tělesné zdatnosti nováčků. Tělesný výcvik. Třídění nováčků. Kontrola a zjišťování výsledků. (Pokračování.)

Gérin: **Applikační práce taktická.** Útok na posici slabě opevněnou.

Revue de Cavalerie.

Loir: **Skupiny průzkumné.** Konkrétní případ z období krytí mobilisace. Jezdecké hlídky. Kulomety motorizované. Pochod ku předu; postup skupiny a jeho elementů. Úloha motorizovaných kulometů. Pochod jádra skupiny průzkumné. Dotyk. (Pokračování.)

De Fournas: **Operace druhé jezdecké divise ve Woëvre v září 1914.** (Dokončení.)

Ducassee: **Manévry polského jezdectva r. 1925.**

Falkher-ed-Din: **Operace tureckého jezdeckého sboru ve válce za neodvislost.** (Pokračování.) Od 26. srpna do 11. září 1922.

X.: **Dlouhé jezdecké pochody.**

Fougère: **Obsazení Bellefontaine dne 21. srpna 1914.**

Leden 1926.

Maccetti: **Manévry 3. armádního sboru švýcarského.**

Anderegg: **Vývoj švýcarského dělostřelectva od r. 1815 do r. 1925.** (Pokračování.) Dnešní organizace těžkého dělostřelectva.

X.: **Revise zákona o vojenských taxách.**

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Únor 1926.

Van Overstraeten: **Bitva pohraniční.** (Pokračování.) Francouzská ofensiva v Ardenách r. 1914. Průzkum sboru Sordetova. Instrukce z 13. srpna. Prozíravost generála Lanrezaca. Vniknutí Němců do nástupu levého křídla. Rozkazy z 21. srpna.

Janssens: **Několik poznámek o organizaci malých pěších jednotek.** Dnešní podmínky boje pěchoty. Vyhovuje dnešní organizace potřebám dnešní taktiky? Bojové družstvo. Zdravé podmínky velitelství bojového družstva mohou býti zachovány v bitvě jen velmi nesnadno. Pro dnešní poddůstojníky jsou to podmínky velmi složité. Dnešní organizace nedovoluje uskutečnit za bitvy soustředění prostředků, ani zajistiti nejlepší výkon zbraní.

Weber: **Vliv politických činitelů na vedení války v německé Východní Africe.**

Jobé: **Zásady bitevní.** Bitva na Sommě. Tažení rumunské. Wf.

Revue du service de l'Intendance militaire.

Leden a únor 1925. (Čís. 282.)

Intendant 3. třídy Pruneta: **Petrolej (nafta).** — Autor vzpomíná důležitosti, jakou měly produkty nafty ve světové válce. Uvádí, že nafta bude i v míru zaměstnávat mysl velkých národů a bude hráti důležitou roli v jejich hospodářském a politickém životě. Proto se snaží načrtnouti v hrubých rysech tendenci francouzské petrolejářské politiky. Úvahu rozdělil na tyto stati: důležitost petroleje, země bohaté na naftu, spotřeba nafty, velké petrolejářské společnosti, politika anglická a francouzská. V závěru uvádí: naftová politika francouzská jest dána volným obchodem a volnou konkurencí vnitrozemskou, stálou snahou po rozmnožení náhražek, hledáním výrobních pramenů a tvořením zásob na francouzském území. Tato politika jest mimoto doplňována akcemi diplomatickými ve spřátelených zemích, kde jest zajišťován podíl na výrobě produktů naftových. — Intendant 3. třídy Perrignon de Troyes: **Organisace a správa**

armády Spojených států severoamerických. — Autor pokračuje v rozboru zákona ze dne 4. června 1920, jímž kongres SSSA. určil novou organizaci branné moci. Práce vycházela už v ložiském ročníku. Pokračuje v těchto státech: Složení a výměr stravních dávek ve válce a míru. Dávky v americké armádě jsou rozděleny na dávky v posádce, na cestách, na polní a záložní dávky. Ve světové válce byla zavedena polní dávka, odlišná od normalisované, a nazývala se „dávka Pershingovou“; vymizela však po skončení války. Tato stať jest doplněna přehlednými tabulkami. — Peněžní účtování. Americká armáda má i v míru službu pokladní. Vykonává ji sbor důstojníků, který byl organizován uvedeným zákonem, a nazývá se „Finance Departement“. Služba tato má rozsáhlou pravomoc; uhrazuje všechny výdaje ministerstva války, platy důstojníků, cestovní výdaje atd., a vede účetnictví všech těchto úkonů. Jest oprávněna přejímati jediná peníze od ministerstva financí. Ověřuje a schvaluje účetnictví peněz a materiálu. Jest povolána k vymáhání náhrad za škody a ztráty. Zajišťuje a vyplácí pense vojenských osob, likviduje a platí výlohy železniční na účet vojenské správy. Jak patrné, byla tomuto sboru dána část kompetence intendantní služby. Nelze též přehlédnouti, že šéf pokladní služby jest povolán k tomu, aby sestavil vojenský rozpočet. Proto se nazývá též rozpočtovým důstojníkem (budget officer). Technika rozpočtu jest zcela jiná nežli naše, jak v přípravě, tak i ve formě a v použití schválených úvěrů. Rozpočtové období začíná 1. červencem a končí 30. červnem příštího roku. — Služba kontrolní. Tuto službu koná kontrolní sbor. Kontrolori se nedoplňují soutěží, nýbrž jsou jmenováni ministrem z různých sborů. Obor působnosti: osobní věci, hygiena, vnitřní služba, materiál a proviant, správní služba. Zato však kontrolní sbor americký není ani tak orgánem ministerstva jako spíše velitelovým. Nepůsobí totiž jako sbor centralisovaný, nýbrž jako služba místní, přidělená sborovému veliteli. — Objednávky. Všechny nákupy materiálu a objednávky prací jsou soustředěny v ministerstvu války. Objednává se veřejnou soutěží. O dodávce sepíše se smlouva, která obsahuje podrobné podmínky a trestní sankce. Smlouva jest platná jediné, když jest schválena generálním intendantem nebo důstojníkem, jehož pověřil touto mocí. Zaplacení dodávky provede příslušný důstojník pokladní. Reklamace z obchodů dodávkových jsou zkoumány „reklamačním sborem“. Civilní soudy jsou též kompetentní souditi o reklamacích, které nepřesahují

10.000 dolarů. Promlčecí lhůta těchto věcí jest šest měsíců.

Březen a duben 1925. (Čís. 283.)

Major lékařnictva Bruère: **Molekulární stavy hmoty se zřením k „chemii výživy“ a „oděvu“.** Článek jest psán podle přednášek a praktických pokusů, konaných v r. 1924 v laboratořích generálního inspektorátu intendantce. Po hmutkou k jeho napsání byl náhlý rozvoj vědy fyzikálně-chemické od počátku XX. století. Tento rozvoj měl v zápětí užití nových výrazů technických, které zdomácněly ve vědeckých časopisech. Mnohé zjevy souvisí s chemií potravinářskou, s mechanismem vydělávání koží, barvení atd. Proto autor vybírá vhodné příklady z oboru intendantního a snaží se v přehledu objasniti nové pojmy. — Intendant 3. třídy Perrignon de Troyes: **Organisace a správa armády SSSA. (Konec.)** Oděvnictví. Jest individuální a peněžní, jenom v některých částech výstroje naturální (prýmký, odznaky, propriety, čepice a zástěry kuchářské). Nárok muže jest dvojího druhu: na první ošacení a na příspěvek na udržování oděvu. Výstroj obyčejného vojína, sloužícího tři roky, stojí vládu Spojených států nejméně 237 dolarů 78 centů, t. j. průměrně 22 centy denně. — Služné a přídavky. Stálý plat důstojníků se zvyšuje po třech letech a se zřením na celkovou služební dobu. Kromě stálého platu dosiavají důstojníci přídavek vyživovací (stravné) a příbytečné, odstupňované podle toho, jsou-li svobodní nebo ženatí. Aby bylo možno posouditi platy ame-

rických důstojníků, uvedu několik příkladů: **podporučík v čekatelské době má měsíčně 125 dolarů stálého platu, příbytečného 40 dolarů a stravného 18 dolarů, tedy úhrnem 183 dolary; kapitan se služební dobou 9—12 let má měsíčně $230 + 60 + 18 = 308$ dolarů svobodný a $230 + 80 + 36 = 346$ dolarů ženatý; plukovník se služební dobou nad 30 let má měsíčně $500 + 80 + 18 = 598$ dolarů svobodný nebo $500 + 120 + 36 = 656$ dolarů ženatý.** Služné důstojníků a zold poddůstojníků a mužstva se vyplácí měsíčně pozadu. V závěrečných státech jsou uvedeny výdaje a náhrada za stěhování a nároky na odpočivné požitky důstojníků. — Intendant 1. třídy A. Elzière: **Dušení kokonů bource morušového.** — Intendant 3. třídy H. Baudson: **Úvahy o příjmech státních rozpočtů.** Obírá se otázkou příjmů státních rozpočtů francouzských do r. 1914 a po roce 1914. všímá si poměru daní přímých a nepřímých k úhrnnému příjmu, promlouvá o výhodách a nevýhodách obou, zvláště o značném vzrůstu nepřímých daní, a v závěru konstatuje, že bude dlužno opřít se o daně přímé, vhodně odstupňované, aby tím byla dána protiváha k daním nepřímým a dosaženo tak v mezích možnosti fiskální spravedlnosti. — Kapitán Niox-Chateau: **Pekařský průmysl ve Vídni.** Článek obsahuje vlastně popis vídeňských pekařských podniků „Hammerbrotwerke“. V překladu jest připojen návod ing. Hans Deutsche o přípravě těsta a účelném rozdělení kvásku ve velké pekárně. Škpt. int. A. Polášek.

b) Revues anglické.

The Cavalry Journal (angl.). Leden 1926.

Major Oskar Teichman: **Jezdecktvo Bedřicha Velikého.** Autor líčí, jak Bedřich svou prací a pomocí vynikajících vůdců jezdecktva (Ziethen, Seydlitz) zdokonalil pruské jezdecktvo tou měrou, že přispělo vydatně k úspěchům Pruska.

Colonel A. Campbell-Ross: **31. hulánský pluk vévody z Connaughtu 1817—1923.**

A. Short: **Krátký výlet do perského Azerbejdžanu.**

Generál N. M. Smyth: **Letecké linky v Australii.** Je málo známo, že v Australii byl vynalezen letoun již v srpnu 1884. Model sestavil Lawrence Hargrave. Letěl ovšem jen 384 stop.

Pravidelná letecká doprava je nyní zařízena: v Queensland mezi Charleville a Cloncurry (575 mil); v západní Australii mezi Perth a Derby (přes Carnarvon, Port Hedland a Broome). Let tam i zpět (2.884 mil) trvá 6 dní.

Linka bude pravděpodobně v nejbližší době prodloužena přes Wyndham a Port Dawin do severního území. Cesta letounem je mnohem lacinější než po moři nebo po souši. Letouny dopravují lékaře k chorým, nemocné do zdravotnických ústavů, léky, části strojů. Pátrají též po pohřešovaných lodích. V jižní Australii není pravidelná vzducheplovba ještě zavedena, pro dopravu stačí železniční síť.

Zprávy o jezdecktvu cizích států. Anonymní pisatel líčí organizaci jezdecktva v sovětském Rusku, v Japonsku a v Československu. Rusko má „strategické“ jezdecktvo (10 jezdeckých divísi — kromě dvou turkестánských, které se opět tvoří — a 9 samostatných jezdeckých brigád), „divisní“ jezdecktvo (každá pěší divise bude míti pravděpodobně 1 korouhev o 2 eskadronách) a jezdecktvo pro útvary organisace O. G. P. U. (pro každou ze 100 samostatných skupin O. G. P. U. po jedné četě jezdecké. Jezdci jsou přidě-

leni též pohraničním jednotkám této organizace).

Jezdecké divise skládají se ze tří (4 kozácké divise z dvou) brigád po dvou plucích. Každá divise má 96 těžkých, 96 lehkých kulometů, 3 jezdecké baterie (po čtyřech dělech), 3 zákopnické eskadrony (sotně) a spojovací soteň s cyklisty (válečný početní stav: asi 8.500 mužů a 9.000 koní).

1., 2., 3. a 9. divise tvoří I. a II. jezdecký sbor, 6. a 7. divise III. jezdecký sbor. Dělostřelectvo jezdeckého sboru se skládá obvykle ze 3 baterií houfnic. Samostatná jezdecká brigáda má tři jezdecké pluky, jednu jezdeckou baterii (kavkazské a turkeštanské brigády 1 jezdeckou horskou baterii), půl sotně zákopníků, půl spojovací sotně a oddělení cyklistů — celkem asi 3.000 mužů, 48 těžkých, 48 lehkých kulometů a 4 děla. Jezdecký pluk má 4 normální eskadrony, 1 eskadronu těžkých kulometů a technický oddíl. Jezdecké dělostřelectvo má třípalcová rychlopalná děla, 4 v jedné baterii.

Děla horského jezdeckého dělostřelectva jsou normálně tažena čtyřmi koni. V horském terénu se děla demontují a naloží na soumary. Těžké kulomety jsou na čtyřkolových vozech, taženým čtyřmi koni. Kulomet střelí s vozu nebo na zemi s třínožky.

Rusko má nyní nedostatek koní a vypomáhá si zatím malými koni ze stepí.

Data o japonském jezdecktvu se zdají býti neúplná.

Československé jezdecktvo je jediné, které nemá jezdeckých baterií.

Waterloo Letters from the Royal Scots Greys. Nedávno byla objevena psaní důstojníků britského jezdeckého pluku Scots Greys z doby bitvy u Waterloo (18. června 1815). Dvě psaní (první ze dne 23. června, druhé ze dne 11. července 1815) líčí činnost anglické jezdecké brigády generála Ponsonbyho 16., 17. a 18. června. Ve třetím psaní (ze dne 22. prosince 1815) poučuje generál James Stewart Denham mladého korneta dragounů, jak si má počínati, aby se stal dobrým důstojníkem jezdecktva.

Výcvik v jezdecké divisi a manévry v r. 1925. Soustředění jezdecké divise, po prvé od r. 1913, bylo již proto odůvodněno, že 90% účastníků vidělo před tím nejvýše brigádu.

c) Revues německé.

Marine-Rundschau. Ročník 1925, čís. 4—10 (ve výtahu).

Handel-Mazzetti: „Die österreichisch-ungarische Donauflottille im Weltkrieg“ (seš. 4). Historický náčrt

Předměty výcviku byly:

a) Pohyblivost (rychlé uvažování, zručné čtení map, hbité posouzení situace, jasné rozkazy, dobré ohledání půdy).

b) Pohyb v opravdu otevřených formacích, nikoli v předválečných útvarrech masy.

c) Soustředění na rozsáhlých frontách (brigáda může zaujmáti jednu míli [= 16 km] i více, funguje-li spojovací služba dokonale).

d) Iniciativa při zvědech a přezvědech všeho druhu. Udržování dotyku s nepřítelem.

e) Součinnost s letci, tanky, s dělostřelectvem na autech, s obrněnými auty, s pěchotou na vozidlech a pod. (Obrana proti nepřátelským letcům, proti obrněným autům. Přezvědy ve spojení s obrněnými auty, kombinovaný útok jezdecktva a tanků, obrana proti tankům pomocí děl).

f) Spojovací služba. (Pohříchu nebyla divisi přidělena úplná spojovací eskadrona. Nebylo tudíž možno dosáhnouti spolehlivých poznatků v radiotelegrafii, vyjímajíc radiotel. spojení s letci, které se osvědčilo.)

g) Pochodová kázeň a péče o koně.

h) Dovoz potravin a střeliva. (Ukázalo se, že při rozsáhlých operacích se auta nedostanou spolehlivě k malým jednotkám. Je radno, aby všechny jednotky měly pro náhodnou potřebu zásoby u sebe.)

Poznatky cvičení v divisi:

1. Jednotky, které před tím cvičily v brigádě, byly lepší jednotek, které cvičily jen v menších útvarrech.

2. Brigáda, která měla blízko posádky výběrné cvičiště, vynikala lepším výcvikem.

Poznatky manévrů:

1. Dispozice nenechaly jezdecké divisi „Západní armády“ dosti volnosti pro „pohyblivost“.

2. Jednotky nedovedly udržeti získaný dotyk s nepřítelem.

3. Druhá jezdecká brigáda dokázala svou pohyblivost. Byvši ze zálohy sboru odeslána k útoku na pravém křídle, zhostila se svého úkolu za 1 hodinu a 35 minut, při čemž urazila 10 mil (= 16 km). Úlohu jí ovšem usnadnil nepřítel sám, snídaje v lese, aniž by se byl zabezpečil strážemi. Plk. Kroupa

činnosti rakousko-uherského dunajského loďstva za světové války.

Kapt. Punt: „Die Überlegenheit der deutschen Schiffs-Artillerie im Weltkrieg“ (seš. 5). Angličtí autoři

doznávají sami, že britské loďní dělostřelectvo nebylo na té výši jako německé; britská admirálita totiž se včas nepostarala o to, aby technické nedostatky střeliva a jeho uložení na lodích byly odstraněny; britský námořní dělostřelec nebyl také tak důkladně vyvíjen jako u německého loďstva. Teprve po bitvě u Jutska byly tyto vady napraveny. Autor srovnává nejprve dělostřelecký materiál obou loďstev, pak materiál střeliva (svědectví ruského — nyní finského admirála Schoultze, který byl po celou dobu ruským spojovacím důstojníkem u admirála Jellicoe), popisuje nedostatečný dělostřelecký materiál britského dělostřelectva a zmiňuje se o důkladném výškolení německého dělostřelce zvláště ve střelbě na velké vzdálenosti.

Dr. F. Graefe: „Die Hungerblockade in der Geschichte Alt-Athens“ (seš. 5. a 6.). Ličí námořní boje Athén ve válkách perských, peloponeských atd. až do r. 294 př. Kr. Příčinou nezdaru jednotlivých válek bylo úplné obklíčení atického pobřeží nepřátelským loďstvem, tedy „efektivní“ a úplná blokáda.

Dr. H. Ruge: „Die Berufskrankheiten des Seemannes und ihre Verhütung“ (seš. 5. a 6.). Nejčastěji vyskytují se u námořnictva: různé ekzemy, kurděje, tyfus, delirium tremens, různé choroby vzniklé z nastydnutí a z poranění, furunkulosa, příjice, nemoci očí a uší, malarie, úpal a neurasthenie.

Dr. F. V. Mohr: „Singapore“ (seš. 6.). Nástin anglické okupace dne 6. února 1819. Dodatkem k této studii je pojednání fregatního kapitána Gadowa v čís. 7.

Kapitán - poručík Grossmann: „Neuzeitliche Kampfschiffe und ihre Trabanten“ (seš. 7.). Vysvětluje názory o typech jednotlivých lodí, které budou podle zkušeností světové války tvořiti budoucí moderní loďstvo, a to: a) bitevní lodi: loď řadová (tonáž, pancíř, dělostřelecká výzbroj, zastíráni proti nepřátelským vzducholodím a letounům, torpéda a j.), lodi torpédové všech typů (vůdčí lodi až k motorovým lodicím; jejich taktika), ponorky. B) přidružené jednotky (trabant): vzducholodi a letouny, nosiči letounů, křižáky (tonáž, typ, pancíř, výzbroj, taktika) a minové lodi.

Greiser: „Friedrich List“ (seš. 7.). Oceňuje činnost původce německé celní unie ze dne 1. ledna 1834 a jeho snahy o zcelení různých německých států v jednu hospodářskou jednotku.

Fregatní kapitán Schumacher: „Der Ortungskampf“ (seš. 8.), „Ortungsklippen“ (seš. 9.). Názvem „Ortung“ označuje autor problém určení místa,

odkud stíliíme, a místo zvoleného cíle. Prostředky k určení těchto dvou bodů jsou různé: optické (dopad, měření, údaje map, fotografie a j.), akustické (zvukoměřictví a j.), elektrické (kabelové zprávy a j.). Veškeré práce nepřítelovy, které řešení tohoto problému ztěžovaly nebo znemožňovaly, označuje autor slovem „Tarnung“ (zastírání). V obsáhlé studii podává teorii těchto problémů, a to hlavně se stanoviska námořní taktiky.

Monografii můžeme nazvat pěknou studií kapitána Schultze o historickém vývoji německé národní válečné i obchodní vlajky na moři („Die geschichtliche Entwicklung der deutschen Nationalflaggen auf See“; seš. 8.).

Viceadmirál von Meurer: „Eine Seetransportabteilung im römischen Altertum“ (seš. 8.). Pojednává o nařízení Konstantina Velikého asi z r. 324, jímž byli loďaři nuceni k tomu, aby za peněžní pomoci státu stavěli lodí, které pak za cenu určenou státem dopravovaly zásohy vojskům bojujícím v zámořských oblastech.

Kapitán poručík Bachmann: „Der Anteil der französischen Marine am Weltkriege“ (seš. 9.). Historicko-kritická studie. Seskupení a úloha francouzského loďstva, činnost na severním válčišti (admirál Rouyer umožnil převozy americké armády). Činnost ve Středozemním moři (admirál Boué de la Peyrière), v moři Jaderském, před Dardanelami, převoz srbské armády (od 17. dubna do 26. května 1916), události v Piraeu (1. září 1916), opatření proti ponorkám a činnost ponorek.

Handel-Mazzetti: „Der Unter-gang des Linienschiffes Szent-Istvan“ (seš. 10.). Poslední ofensiva rakousko-uherského loďstva, jejímž cílem byl násilný průlom přehrady v úžině Otrantské, selhala již při svém počátku tím, že řadová loď „Szent-Istvan“ byla 10. července 1918 italským motorovým člunem potopena.

Kapitán Martini: „Danzigs Seegeltung einst und jetzt“ (seš. 10.). Historicko-politická studie pojednávající o vývoji námořní důležitosti města a okolí Gdanská.

—412—

Heerestechnik, roč. 3., čís. 7.—12. (ve výtahu).

Major Klingbeil: „Die leitenden Grundgedanken der neuen Feldbefestigungsvorschrift“ (pokračování, seš. 7.). Zastírání kulometů, rozměry opevnění, taktika posíleního boje. — Heyer: „Sprengtechnik im Minenkrieg“ (Dokončení, seš. 7.). Různé typy minových bojů. — „Die Bedeutung des Erdöls in der Weltwirtschaft“ (seš. 8.). Druhy olejů, statistika těžby a výroby, význam oleje jako látky pohonné pro

různé státy. — „Kampfwagen im kommenden Kriege“ (seš. 9.). Jsou tři zásady o konstrukci a užití tanků: a) veliká rychlost, prostřední váha, pancíř proti ručním střelným zbraním; b) ve veliké bitvě je zdařilý útok pěchoty bez podpory tanků skoro nemožný; c) tanky musejí býti podporovány palbou dělostřelectva a zakryty dýmovou clonou. V dalším přináší studie popis zásadních konstrukcí tanků u různých států, jejich taktiku a význam pro budoucí válku. — „Die Motorisierung der Heere“. Rozbor studie generála Camona uveřejněné v „Revue militaire française“. — Weyl: „Betrachtungen zur Weiterentwicklung der Heeresflugzeuge im Ausland“ (seš. 11. a 12.). Technický vývoj letounů a leteckých motorů pro potřeby války v budoucnosti.

—412—

Schweizerische Vierteljahresschrift für Kriegswissenschaft. Ročník 6. (1925). Sešit 3.: Bircher: „Die Krisis in der Marneschlacht“ (pokračování). Boje 2. a 3. německé armády proti francouzské 5. a 9. armádě na řece Petit Morin a v Marais de St. Gond.

K. Schleich: „Gaskampfstoffe und frühere Kriegsmittel. Vergleich der Wirkungen“. Resoluce 2. shromáždění národů z r. 1921 o užívání otravných plynů ve válce. — Stručný přehled všech bitevních plynů. Diagramy: počet denních ztrát po užití plynu; ztráty způsobené u anglické armády plynem od června 1915 do listopadu 1918; náčrt působnosti německých plynových granátů v boji o vrch Kemmel 20.—25. dubna 1918; srovnání úmrtí plynem u různých válečných mocností. — Autor ukazuje na základě statistických dat, že voják zasažený na bojišti otravným plynem má dvanáctkrát větší naději na uzdravení nežli voják, jenž byl raněn střelou. — Major Welsch: „Die Kavallerie im Palästinafeldzuge“ (dokončení). Raids britského jezdeckta v bojích kol Jericha (na jaře 1918). — Činnost jeho při zhroucení palestinské fronty 19. září 1918 (britská 4. a 7. jezdecká divize). — Colonel Lebaud: „Mes impressions de guerre“ (pokračování). Bitva na Aisně 10.—19. září 1914, boje u Champien a Laucourt-Armancourt 30. září až 8. října 1914.

Sešit 4. Bircher: „Die Krisis in der Marneschlacht“ (pokračování). Události 8. září u 2. a 3. německé a 5. a 9. francouzské armády. — K. Schleich: „Gaskampfstoffe und frühere Kriegsmittel“ (pokračování). Upotřebení otravných plynů ve vojstě; zdravotní poruchy dělníků, vyrábějících otravné plyny; nebezpečí pro civilní obyvatelstvo. Vývody autorovy: úmrtnost raněných za dřívějších válečných prostředků: 30%, otravnými plyny: 3%.

Invalidita raněných dříve: 25%, plyny jen 12%; schopnost výdělků vojáků zasažených plyny je o 20% větší. Zdravotní poruchy dělníků, pracujících na výrobě otravných plynů, nejsou větší než zdravotní poruchy oněch, kteří pracují v jiných chemických závodech. Účinnost otravných plynů je mnohem větší nežli účinnost dřívějších válečných prostředků. — Upotřebení otravných plynů pomocí nových prostředků. Nové otravné plyny. Ke konci uvádí autor obsáhlou literaturu. — Lebaud: „Mes impressions de guerre“ (pokračování). Bitva u Champien a Laucourt-Armancourt 30. září až 8. října 1914; opevněná posice na Sommě; detašování 13. armádního sboru (u něhož byl autor zařazen), ofenziva u Mametz-Montaubau (17. prosince 1914).

—412—

Kriegskunst im Wort und Bild. Ročník I., sešit IV.

Seydlitz (1721 až 1773). Životopisná data. (Pokračování.)

Taktika pěchoty: Přední stráž.

Přední stráž jako u nás; zvláštností jsou poddůstojnické vedety, s přidělenými patrači a lehkými kulomety, často též s hlásnými psy nebo se signálními (lampovými) přístroji. Zásady: Ve dne, v otevřeném terénu stačí několik vedet na dobrých pozorovatelnách (vyhlídkových bodech). V noci a v nepřehledném terénu vysílají zásadně hlídky (patrače), aby ohledaly předpoli; stojící polní stráž zajišťují hlavní cesty, rozcestí, mosty, východy z osad atd. Nejlepší ochranou proti přepadení je čilý průzkum (t. zv. řetězy patračů, kryjících vzájemně svůj bok i týl). Vedety často nestřílejí, nýbrž nechají nepříteli upadnouti do mocnější palby polní nebo hlavní stráže, která byla předem zpravena. Řešení 4. úlohy (velitele hlídky předvoje). 5. úloha: Umístění kulometného družstva na rozcestí jako polní stráž.

Taktika dělostřelectva:

Řešení 3. úlohy, podobně jako u úlohy 2. Taktický velitel děla řídí palbu hlasem, stanoviště je nablízku. Vyobrazení: Dělo při odkolesnění, dělo maskované keři.

4. úloha: Opatření dělostřelectva proti pozemnímu průzkumu i vzdušnému pozorování nepřítel.

Letectví: Bojové letouny.

Stejně jako stíhací a bombardovací letouny, nutno i bojové letouny zasadit do boje jen v semknutém svazu, a to celé peruti (o nejvýše 4 letkách po 6—7 letounech, tedy celkem 25—29 letounů); více by velitel nepřehlédl. Podléhají veliteli armády; zasaženy jsou (i s odletem a návratem) nejdéle dvě hodiny, pak vystřídají jinou peruti.

Ztracený materiál nelze nahraditi, proto jim neplýtvati k pouhému ukonejšení vlastních pozemních vojsk. Bojují kulomety a lehkými bombami proti pochodujícím, bojujícím neb odpočívajícím vojskům (velký morální i materiální účinek), zvláště proti jezdeckému nebo vojskům v soutěskách. Hodí se k dočasnému (nejdéle 2 hodiny trvajícímu) uzavření mostů, chráněny stíhacími letouny. Při postupu nebo pronásledování útočí na nepřátelský valný voj, při ústupu na pochodové proudy, postupující ve směru nejnebezpečnějším. Přepadají palbou a bombami letiště, nechráněná ležení, vykládající vojska. U nepřítele v obraně strážejí na dobře viditelné cíle na okraji lesů a osad, při zteči působí v dorozumění s útočícími vlnami na místě hlavního útoku, spojení s místním velitelem prostřednictvím bezdrátové telefonie na malých spojovacích letounech. Při vlastní obraně útočí dále vzadu, na nepřátelské zálohy, hnízda baterií, oporné body, zásobování, na místa nástupu nepřátelských záloh ke zteči.

Ženíjná služba. Stavba mostní lávky.

Německo jest vzhledem k své malé armádě připraveno na pohybnou válku. Pro malý počet ženijních vojsk přiděluje jim jen úkol stavěti těžké válečné mosty, únosnosti až 11 tun, vyhovující každému zatížení polní armády, široké nejméně 3 m. Ostatní umělé přechody musejí si hlavní zbraně stavěti samy. Jsou to pontonové mosty (lehké, válečné, únosnosti 3,5 tun, 3 m široké), nouzové mosty (z rekvirovaného nebo naplaveného materiálu) s podporami pevnými (dřevěné pilíře nebo tesáfské kozy) nebo plovoucími (pramice, čluny, vory, sudy, plaváky z vycpaných stanových pláten, nepromokavých pytlu nebo vozových plachet), útočné lávky, 2 m široké, schůdné pro pěchotu v trojstupu, jezdectvo opěšalé, vedoucí koně po jednom, nebo pro lehké povozy, konečně mostní lávky čili rychlomosty, široké 0,5 až 1 m, které unesou jednotlivé chodce, nesoucí těžký kulomet nebo lehký minomet. Trén německého praporu pěchoty, eskadrony, jezdeckého pluku nebo baterie jest vybaven náradím na dřevo.

Úloha: Stavba nouzových přechodů technikou četou pěšího pluku.

Spojovací služba: Telefon.

Německé spojovací čtyři zbraní mají jak telefonní družstva (1 poddůstojník, 5 mužů, dvouspřežní vojský vůz, 4 telefonní stanice, 11 km lehkého polního kabelu), tak i telefonní stavební družstva (1 poddůstojník, 7 mužů, šestispřežní vojský vůz

vz. 13, 5 telefonních stanic, 10 km těžkého kabelu). K urychlení stavby jsou zavedena také telefonní družstva jízdná, která staví linky koňmo, pak družstva na nákladních autech nebo motocyklech. Poruchové hlídky jsou vybaveny koly, motocykly, malými auty nebo jezdckými koňmi. Požadovaná výkonnost stavebních družstev je velká: průměrně 1 km za 40 minut, dobře vycvičené družstvo za 15 minut! Proto má vystřídání nastati nejpozději za 2 hodiny. Zásada: Miti spíše málo linek, ale rychle vystavěných a života schopných, než mnoho linek, jichž nelze udržovati v činnosti. Taktické použití: buď stanice vedle sebe (křídlové použití), pak trvá stavba dlouho, činnost a udržování jsou obtížné, odstraňování poruch potřebuje mnoho času; zato je mnoho štábů a pluků spojeno přímo mezi sebou; hodí se v obraně. Nebo použití stanic za sebou (po odřadech), kde na stavbě, činnosti a udržování jediné hlavní linky pracuje zároveň mnoho družstev. Nevýhoda je velká spotřeba pracovních sil, výhoda však ta, že spojení je brzy hotovo. Na konci vedení je velká stanice s přepojovačem, v přední zpravodajská ústředna (Meldekopf).

2. úloha: Zaříditi telefonické spojení plukovní zálohy s prapory v boji.

Automobilní služba. — Řešení

1. úlohy.

Tělesné otužování: Vojenský význam lyžařství.

Norská armáda měla první lyžařský předpis v r. 1733, šedé uniformy lyžařských rot zavedeny r. 1788. V Německu pak o 100 let později. Za světové války postavili Němci lyžařské prapory, označené na límci zeleným „S“ a použili jich většinou pro hlídky ve Vogesách, Karpatech a v Alpách. V článku vyličeeno lyžařské cvičení malého oddílu za námětu, že nepřítel zmocnil se na hranicích horské chaty a chrožuje sousední; tu má oddíl chrániti. Vyličeeny přípravy oddílu k odchodu, jeho výstroj a výzbroj a technické provedení pochodu v tuhé zimě (urazí při stoupání 2 km za hodinu).

Obálka sešitu uvádí mírové rozčlenění říšské armády: Dvě velitelství armádních skupin, 3 jezdecké divise (celkem 17 jezdeckých pluků a 95 eskadron), 7 pěších divisi o 3 plucích pěchoty (celkem 21 pěších pluků), jednom lehkém dělostřeleckém pluku (3—5 oddílů, celkem 7 děl, pluků o 24 děl, oddílech), po jednom ženijním praporu, spojovacím, automobilním, vozačtájském a sanitním oddílu. Německé pěší divise mají velitele divisi pěchoty a divisiho dělostřelectva. Ba-

vorské pěší divisi (7.) je podřízen 17. jezdecký pluk.

Sídla velitelství armádních skupin: 1. Berlín, 11. Cassel. K první patří 1. pěší divise (Královec), 2. divise (Stětin), 3. divise (Berlín), 4. divise (Dražďany), pak 1. jezdecká divise (Frankfurt n. O.) a 2. jezdecká divise (Vratislav).

K druhé armádní skupině patří 5. divise (Stuttgart), 6. divise (Münster) a 7. divise (Mnichov), pak 3. jezdecká divise (Cassel).

Každý pěší pluk má štáb, tři polní prapory, minometnou rotu a výcvikový oddíl, každý dělostřelecký pluk 3—5 oddílů a výcvikovou baterii.

V. sešit. Winterfeldt (1707—1757). Životopisná data.

Taktika pěchoty. Srovnání německého a francouzského družstva.

Francouzi mají jednotné bojové družstvo o 13 mužích, obsahující 1 střelecký roj s lehkým kulometem a 1 úderný roj; rovněž tak česká armáda. Němci mají bojová družstva o 8 mužích, a to buď lehká kulometná nebo úderná. Oba druhy jsou samostatné, velitel čety uvádí jejich činnost v souladu podle bojové situace. Oboje rozčlenění má své výhody i nevýhody:

a) V útoku: Francouzský pěšák jest vychován postupovati teprve tehdy, když dělostřelectvo a moždře připravily svým účinkem postup bez velkých ztrát. Jestliže úderný roj postoupí sám kupředu, čeká na střelecký roj, kterému se však právě snad nechce kupředu, poněvadž má náhodou dobrou palébnou posici. Úzké sloučení střeleckého a úderného roje vede snadno k tomu, že brzdí snahu postupovati kupředu. U Němců naopak strhují úderná družstva ve své snaze kupředu, lehká kulometná družstva za sebou, což jest výhodné.

b) V obraně: Francouz může si rezervovati zálohu bojových družstev k provedení protiútoků; střelecké roje zálohy jsou pak během obranné palby nečinné, ačkoli by se při obraně uplatnily lépe než při protiútku. Ale zasadí-li střelecké roje zálohy do obranného boje, musí bojové družstvo rozděliti, pak se blíží německé organizaci. Němec vede obranný boj hlavně dělostřelectvem a minomety a rezervuje si palébní sílu obou druhů pěchotních družstev pro ztec, kdy vznikne nepřítel do posice, při čemž lehké kulometry připravují protiútok. Sloučení palébné a úderné síly v tomto okamžiku jest nebezpečné, protože brzdí vyrazení k protiútku.

c) Při zteči: Francouzská a česká organizace je výhodnější. Úderné roje plíží se kupředu; zatím

chrání je střelecké roje palbou a udržují pomocí palby získané výhody. Nahromaditi úderné roje do zteče není nebezpečné, nepřátelské dělostřelectvo by zasáhlo vlastní lidi, kdyby do zteče střílelo. U Němců jde do zteče i část lehkého kulometného družstva, ozbrojená puškou, i s velitelem; lehký kulomet střílí odzadu tak dlouho, pokud možno; pak spěchá za svým družstvem. Mimoto tvoří Němci pro různé bojové fáze bojová seskupení různé síly z několika družstev obou druhů.

Připojeno řešení 5. úlohy.

Taktika jezdeckta. Přední hlídka na pochodů.

Vylíčena známá činnost přední hlídky na pochodů. Němci používali za války také jezdecké hlídky (1 důstojník a asi 10 jezdců) na 5—10 km před přední hlídkou pěchoty, postupující na téže pochodové ose, v kterémžto opatření si pěchota velice libovala.

2. úloha (s plánkem): Činnost velitele přední hlídky, na kterou střílí nepřítel.

Taktika dělostřelectva. Řešení 4. úlohy: Ochrana proti pozemnímu a vzdušnému pozorování.

Děje se aktivně vlastními stíhacími letouny, dělostřelectvem proti letadlům a kulomety, patřícími do organického svazu baterií. Ale to nepostačí. Další prostředky dělostřelectva k tomuto cíli:

a) Používání nových bojových a pochodových tvarů: Všech dosavadních tvarů se vystříhati; nestavěti děla, kolesny a muniční vozy do pravidelných, semknutých tvarů, nýbrž rozestaviti je v ležení a při nástupu nepravidelně a skrytě. Žádné pochodové proudy dělových baterií a čet při pochodů do posice. I stopy kol prazrazují letcům posici. Jednotlivá vozidla, rozptýlená nepravidelně v terénu, nečiní dojem dělostřelectva. Do posice jedou děla a vozidla jednotlivě, různými cestami. V posici děla stupňovitě, s nepravidelnými mezerami, jinak je baterie letcem nebo jeho fotografickým aparátem objevena.

b) Přizpůsobení k terénu. V ležení skryti jednotlivá děla a vozy do ovocných zahrad, lesních parcel, pod skupiny stromů, do živých plotů, stodol, vrat, kůlen; rozestavíme je nepravidelně v nádvoří selských dvorů. Pochod konati v stínu stromů, podél polních cest, mezi, okraje luk a lesů, příkopů, vyhýbat se šířmu poli, aby nepřátelští letci neviděli nebo nefotografovali stop kol. To platí pro děla i muniční vozy. V posici skryti jednotlivá děla do stínu stromů, pod stromy, do křovin, mezi kupy sena, snopy, mezi skupiny domů, do zřícenin atd. V nekrýtem terénu vyhýbat se světlému

podkladu, na př. žlutým strništěm, světlezeleným lukám; raději postaviti dělo do temných polí (ornic), nejlépe do rohu pole.

c) Umělé maskování pomocí stanových pláten, jež zahali dělo, postavené u přirozeného podrostu, křoviny, živého plotu; dělo v širém poli je i pod plachtou nebo stanovým plátnem letci nápadným; dále pomocí maskovacích sítí, drátěných pletiv atd. Umělá mlha zmizí brzy, spíše zradí než zakryje.

Úloha 5. Technika střelby úlohy 4.

Letectví. Druhy letounů. Jejich vývoj.

Ženíjná služba. Řešení 2. úlohy ličí činnost technické čety při stavbě lávek přes říčku a potok z rekvirovaného materiálu.

Spojovací služba. Řešení 2. úlohy (stavby kabelové polní linky).

Nauka o zbraních. Automatické pušky a jejich popis.

Vyobrazení: 9 mm automat. pistole vz. 08 (německá armádní), sche-

mata konstrukcí uzávěru automatických pušek.

Polní služba. Kreslení krajinných náčrtů.

Výborný návod podává malý spisek Friedricha Distlera „Das militärische Geländezeichnen im Aufklärungsdienst“, jak lze z určité krajiny vyzdvihnouti jednoduchými, markantními čarami vše důležité a upravití obraz tak názorně, aby se každý vyznal. Náčrt doplňuje popis na okraji listu, vně náčrtu. Před kreslením nutno orientovati se na mapě a prozkoumati pečlivě dalekohledem terén, jenž bude kreslen. Velmi praktickou pomůckou je dřevěný rám obdélníkového tvaru, v němž jest natažena nitěná čtverečková síť. Krajina se zakresluje po částech, jevících se v jednotlivých čtverečcích rámu, upevněného na 1 m před námi ve výši oka na kůlu nebo na stromě.

Fotografie krajiny nemůže krajinný náčrt nahraditi; nelze se v ní tak rychle vyznati, jako v dobře zhotoveném náčrtu, a zhotovení fotografie je obtížnější a trvá déle. (Příště dále.)

d) Revues maďarské.

Magyar Kotnai Közlöny.

XIII. ročník, sešit 3—4.

Arcivévoda Dr. Josef: a) **Sport jako faktor národní výchovy.** Otisk přednášky autorovy ve schůzi maďarské „Sportovní akademie“; b) **Pro patria!** Příležitostné oslavy hrdinů světové války.

Generál Karel Raič: **Soulad ve vedení a ve výcviku.** Autor obrací se proti taktické převýšňové, nedostatku sebevědomí a hledání schemat.

„Naši pravděpodobní nepřátelé mají převahu číselnou i převahu ve výzbroji a tuto převahu můžeme a musíme paralyzovati pohyblivostí a překvapením; musíme se snažiti udržet stůj co stůj pohybnou válku.“ Dále vykládá, že každý honvéd musí býti naplněn duchem spravedlivé pomsty, který utuží jeho vůli k znovuzřízení historických Uher.

„Ne taková pomsta, která hlasitě mluví, slibuje a nařiká, nýbrž pomsta, která sbírá síly se zafatými pěstní i zuby, a která nikdy nezapomene.“

Preje si, aby v srdcích honvédů zahmizdilo se heslo „Sokola“: „Jen národ dobře organizovaný s jednotným a mohutným národním vědomím je schopen boje a vítězství“.

Ke konci svého článku žádá, aby sebevědomí pěchoty, nejdůležitější to složky armády, bylo vypravováno hrdinských episod ze světové války síleno proti ješitnosti husara a dělostřelce. Končí slovy: „Buďte tvrdými!“

Ludvík Németh: „**Northcliffeova propaganda.**“ Výtah z knihy Sira C. Sturarta: „The secrets of Crewe House“. Popis prostředků k šíření rozkladu v rakousko-uherské armádě.

Npor. Jan Fruttinger: **Poznání taktických předpisů aplikačními metodami.** Aplikační rozprava o úkolech přední hlídky (s 3 náčrtů) podle nově vydaného předpisu.

Evžen Gyalókaý: **Košut jako vojenský spisovatel.** Košut, jinak jen jako politik a státník známý, napsal ve vyhnanství též řadu vojenských spisů, týkajících se zejména organizace armády, která by měla býti zřízena po obnovení samostatnosti. Píše mezi mnoha jinými spisy r. 1851 v Turecku o budoucí národní gardě, která by měla býti organizována podle žup, a to s tolika služebními jazyky, kolik národnostních menšin tam žije, patrně proto, aby získal nemaďarské národy žijící v Uhrách.

Plk. gen. štábu Emerich Suhay: **Branná moc Rakousko-Uherska ve světové válce.** Spisovatel snaží se dokázati podle neúplného statistického materiálu, že maďarský národ přinášel nepoměrně větší oběti ve světové válce než ostatní národové rakousko-uherské.

Plk. Béla Szinay: **Služba rozhodčí.**

Pplk. Štěpán Berkó: **Maďarské oddíly staré armády.** (Statistická data.)

Mjr. gen. št. Ant. Hochenburger: **Význam branné moci v zahraniční politice.** Přimlouvá se za vedení i útoč-

né války, aby mohly býti uplatněny životní podmínky pro vlastní národ i proti odporu soupeřovu. „Všechny známé státy se vytvořily válkou.“ Cituje Bedřicha Velikého a Treitschkeho, že nutno rozlišovati soukromou čest a státní čest. Vyzývá maďarský národ, aby netrpěl nikdy ve svých řadách fanatiků, kteří by zase odzbrojili národ a myslili, že národové nebudou po hrůzách světové války již nikdy válčiti.

„Branná moc udává specifickou váhu státu.“ Ke konci článku prohlašuje autor za nutno změnití vojenské omezení trianonské smlouvy, poněvadž jen tak bude Maďarsko možno uhájit se proti sousedům a udržetí mír v kotlině Dunaje.

Mjr. gen. št. Rudolf Röd: **Kombinovaná automobilní doprava.** Nemožnou-li automobilní kolony, které jsou k dispozici, převéztí najednou celou část určenou k převozu, musí zbývající oddíly jíti pochodem. Aby délka pochodem uražené dráhy byla u všech oddílů stej-

ná, navrhuje, aby se automobilní transporty rozdělily tak, aby každý oddíl urazil stejnou cestu pěšky a na autech.

Z cizích revui. Podává obsah „Vojenských rozhledů“, VI. roč., č. 2. z února 1925, zmiňuje se recensent o článku prof. Dra J. Kudely: „Pamflet o ruských legiích“. Tento článek je prý nervosním pokusem obhájití čs. sibiřské legie proti kritice, již je podrobil kmr. por. D. Burhardt v článku „Desant bajkalskí“ v polském časopise „Bellona“, XIV. svazek, 1. sešit. „Ospravedlnění — praví recensent — se podařilo dru Kudelovi slabě, snaží se vyvracet fakta žaloby nikoliv objektivními svědky, nýbrž v pozdější době vydanými memoiry legionářskými. Bylo by dobře i z našich (t. j. maďarských) rukou potvrdit „hrdinství“ české „Katabase“ proti sibiřským maďarským válečným zajatcům, o němž nezapomněl psátí polský spisovatel na základě údajů našich (rozuměj maďarských) uniklých zajatců.“ Kpt. A. K.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Dr. Rudolf Tschorn. **Z galerie českých vojáků.** (Z doby probuzení: Jan Jeník z Bratřic, Tomáš Burian, Michal Silorad Patřčka.) V Praze 1925. Vydal „Svaz rotmistrů“. Stran 171. S patnácti obrázky.

„Kapitoly z české vojenské minulosti“, vycházející v „Knihovně rotmistrů“, byly zahájeny přítomným spisem dra R. Tschorna, který jest první částí připravované „Galerie českých vojáků“. Autor, přednosta Vojenského musea, známý již svou dosavadní literární činností v historii čsl. válečnictví, vytkl si za úkol, podati ve své „Galerii“ řadu populárně zpracovaných obrazů z naší vojenské historie a působiti tak, podle velikého vzoru Jiráskova, na vývoj a mravní výchovu našeho vojáka, jemuž práci svou ve vřelé předmluvě připisuje. Po tomto svazku mají následovati tyto další: Čeští hrdinové v době Přemyslovců, Čeští rytíři, Boží bojovníci — Bratřici, Čeští vojaři v cizích službách, Bouřliváci, Za doby bouře a klidu.

Volil-li autor pro první svazek životopisné obrazy dvou císařských důstojníků, Jeníka z Bratřic a Tomáše Buriana, učinil tak nejspíše proto, že doba národního obrození jest nám jak časově, tak i duchem svým nejbližší, a snad i proto, že ho postavy ty upoutaly též po stránce literárně historické,

kteřá, jak uvidíme, v celém tomto svazku hojně se uplatňuje.

Jeníkoví věnoval ovšem autor místa nejvíce, dvě třetiny celé knihy. Kromě dosavadní literatury pracoval i podle nového materiálu pramenného, obsaženého v málo známém vojenském deníku Jeníkově, který byl nalezen teprve r. 1903 na buchlovském hradě na Moravě a byl použit do té doby jedině od A. Jiráska („Z paměti českého důstojníka“, „Zvon“ r. 1904). Podle tohoto deníku, psaného sice německy, ale ovšem duchem vřelého českého patriotismu, vyličil dr. Tschorn vojenský život Jeníkův, válečnou odysseu, kterou prodělával tento buditel v císařské uniformě od r. 1779 až do r. 1799, kdy, nabažen dlouholeté vojančiny a válečných psot, odešel předčasně do výslužby.

Dr. Tschorn správně vyzdvihl ve vojenském i soukromém životě Jeníkově, jak jeho vlastenecké, husitské smýšlení, tak i jeho toleranci náboženské a humaní poměr k podřízeným vojákům. Citovaná místa z deníku ukazují také na liberální smýšlení Jeníkovo o revoluci Francií, o hrdinném a vlasteneckém odporu francouzského lidu, jenž byl hrdý na svou svobodu. Rakušanů nenáviděl a jimi opovrhoval...

Vedle Jeníkovy činnosti vojenské podává Tschorn i dobrý přehled jeho práce buditelské, ukazuje na Jeníkovo

účinné vlastenectví a zálibu pro českou minulost, hlavně husitskou, nezapomíná též na různé epizody životní, jež líčí živě a poutavě. Autor, literární historik, nemohl ovšem opomenouti Jeníkova podivuhodného díla literárního, šestisvazkových „Bohemie“, z nichž jednu kapitolu sám ke konci Jeníkova životopisu volně reprodukuje. Jest to „Verbování na Koňském trhu“, text české opery, dávané kdysi v jesuitském svatováclavském semináři, kde byl Jeník jako student vychováván.

Jeníkovým odchovancem a také zá-
kem byl druhý císařský důstojník,
o němž se v Tschornově knize dočítá-
me, Tomáš Burian, syn bývalého
Jeníkova vojáka, později komorníka.
Autor provádí nás životem Buriano-
vým, jenž není sice tak dobrodružně
zajímavý jako válečné pochody Jení-
kovy, ale skýtá zato opět dobrou pří-
ležitost seznámiti se s vnitřním živo-
tem našich vojáků v první polovině
devatenáctého věku a pak hlavně s po-
měry na vojenské akademii ve Víd-
nském Novém Městě. Burian, prodávav
trpký osud mladého inteligenta, jenž
se z nouze musil dát na vojnu a slou-
žiti od piky než byl jmenován důstoj-
níkem, zakotvil konečně na vojenské
akademii, kde se stal po M. Z. Polá-
kovi profesorem české řeči a literatury.
Autor seznamuje nás při této příleži-
tosti se všemi předchůdci Burianový-
mi i s druhými učiteli češtiny na aka-
demii, již tam sloužili vedle Buriana,
jakož i s význačnými Burianovými
žáky. Dále ukazuje na tehdejší smutný
stav české literatury vojenské, rozsa-
hem zcela nepatrné, a zdůrazňuje prá-
vem vynikající zásluhy Burianovy na
tomto poli: „Možno dobře říci, že To-
máš Burian jest prvním průkopníkem
v tomto oboru a vlastním zakladate-
lem novodobé české vojenské litera-
tury“ (str. 138). Rozbořem a oceněním
Burianova literárního díla autor kon-
čí. Tento Tschornův článek vlastně
upozorňuje naše vojenské odborníky
na veliký dluh, který má býti ještě
splacen vlasteneckému důstojníku a
buditeli podrobnou a vojensky odbor-
nou kritikou Burianových prací i jeho
dosud nevydané literární pozůstalosti,
v níž jsou též hlavní díla Burianova.

Třetí životopisný obraz Tschornovy
knihy, nadepsaný „Životní stra-
sti Michala Silorada (Patrč-
ky“ (Obrázek z doby probuzení) sou-
visí s vojenstvím poměrně nejméně.
Jest to spíše jen tklivě psaná literární
vzpomínka autorova na málo známého
vlastence-trpětele a samouka, bývalého
solnického kupce z Orlických hor,
s nímž osud krutě si zahrával a přece
jen neudusil v něm vlasteneckého idea-
lismu, příznačného pro celou dobu na-
šeho obrození. Patrčka zakusil též vo-
jenského života. Prosloužil asi sedm
let, dostal se však nakonec přec jen
z vojny, jež mu byla nesnesitelnou, ač-
koliv povýšil i na šikovatele a konal
poměrně lehkou službu v plukovní ško-
le. Neměl-li Patrčka rád vojenského ži-
vota, měl zato rád české vojáky, pro
které už dříve skládal vojenské pocho-
dové písně, zpívané českými pluky na
dluhých pochodech Německem a Fran-
cií... Škoda, že autor neotiskl někte-
ré z těchto písní nadšeného veršovce
a typického představitele lidové litera-
tury! Také, myslím, byl by autor jen
zvětšil přitažlivost svých šťastně poda-
ných kapitol, kdyby byl zařadil do čet-
ných vyobrazení své knihy i portréty
mužů, o nichž píše, nebo jiné obrazy,
vzaté přímo z jejich života.

F. Šteidler.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Jean du Plessis: **Les grands dirigeables dans la Paix et dans la Guerre.** Paris, Plon, 1925, 12 fr. —

Riditelné vzducholodí byly ve Fran-
cii před válkou předmětem četných dis-
kusí. Návrhy zříditi loďstvo vzdušné
pro daleké převědy na moři, byly sice
r. 1912 parlamentem přijaty, nezbytný
rozpočet odhlasován, ale vůle parla-
mentu nebyla uskutečněna. Místo tu-
hých vzducholodí byly zkonstruovány
vzducholodí s obalem měkkým, které
musily býti ihned zničeny. S válkou
světovou dolehl na Francii těžce jejich
nedostatek. Blokující loďstvo bylo vy-
dáno na pospas ponorkám, ale bylo již
pozdě. Po válce světové vznikly mno-
hé programy, oficiálně byly vlastností

tuhých vzducholodí chváleny, bylo po-
ukazováno na jejich veliké služby, ale
nevykonáno dosud nic. Francie od Ně-
mecka obdržela dvě vzducholodí, z nichž
jedna (Dixmude) byla zničena, druhá
(Méditerranée) není zařizena na daleké
převědy. Zvláště po nedávném zániku
Dixmude boj se příslušné kruhy přijíti
s návrhem na stavbu riditelných vzdu-
cholodí před veřejné mínění. Němci za-
tím staví vzducholodí mohutné, rychlé
a s velikým akčním rádiem v cizině, a
Angličané spojují své dominie s mateř-
skou zemí velikými obchodními vzdu-
cholodmi. Amerika v poslední chvíli
se také vrhla na konstrukci velikých
vzducholodí o 140.000 m³.

Autor, který tragicky zahynul s Dix-

mude, jest v knize nadšeným obhájcem nadřazených vzducholodí a dokazuje jich důležitost pro loďstvo válečné i obranu pobřežní. Vzducholodí křížuje permanentně, ve dne v noci, po několik dní za sebou. Pohybuje se rychle a prozkoumá v krátké době ohromný mořský povrch. Ostrovy, poloostrovy, výběžky nejsou pro ni překážkou. Může se, je-li třeba, nehnutě zastaviti. Jest bdělým okem válečných loďstev a nenahraditelným spojovacím prostředkem.

Dnešní význam vzducholodí tkví v jejím velikém akčním poloměru a v schopnosti obchodně dopravní. Autor napomíná Francii. Nebude-li mítí spojenců, budou ji moře uzavřena, spojení s koloniemi bude přerušeno; čeká ji osud Německa. Nezbyvá než zajistit toto spojení vzduchem. Upozorňuje také na obchodní význam vzducholodí a zájem, jakému se těší tato otázka v Německu, Anglii a Americe.

Ve válce jest vzducholodí nepřitelem protiletadlové dělo a letoun. Prvému lze uniknouti rychlým vzestupem do veliké výše, druhému skrytem za přirozené nebo umělé mraky. Vzducholodí stoupá mnohem rychleji než letoun a v budoucnosti bude jistě opatřena stíhací letkou na palubě. Jean du Plessis již r. 1918 mluvil o vzducholodním nosiči letounů. Tvrdil, že úloha vzducholodí se počíná tam, kde úloha letounu se končí. Letoun jest sice rychlý, ale jest příliš otrokem země, vzducholodí jím není.

Látka knihy je rozdělena na tři části. První jest věnována historii a úvahám o významu vzducholodí obchodní, druhé důležitosti vzducholodí pro armádu námořní a třetí zkušenostem se vzducholodí Dixmude. Wf.

J. Audibert: **Le Ravitaillement National**. Paris, Charles-Lavauzelle, 1925, 15 fr.

Hospodářská mobilisace stala se po válce světové důležitou součástí celkové mobilisace národa a týká se hlavně oblastí zemědělské, průmyslové, obchodní a finanční. Je to koncepce nová, jejíž studium vzniklo z nedávných zkušeností. Zásobování národa jest částí tohoto mobilizačního systému hospodářského a předmětem citovaného spisu.

R. 1914 způsobila mobilisace ve Francii ohromné přesuny obyvatelstva. V několika dnech podstatná část národa objevila se na zcela jiném místě Francie. Tento přesun způsobil pochopitelně hluboké změny v hospodářském řízení země. Bylo třeba opatření potravu armádám soustředěným na frontě a obyvatelstvu pevnosti. Problém, který se za míru řešil bez jakýchkoli nesnází, změnil se za války neobyčejně. Opatření, která se musila učiniti, nesměla se dočasně zásobování obyvatelstva ve vnitrozemí. Dnes víme, že vznikla na po-

čátku války krise hospodářská, obchodní a finanční, jejíž dějiny nejsou dosud vylieny.

Autor sleduje chronologicky vývoj předpisů pro zásobování od r. 1890 až do r. 1914 a vykládá ve velkých rysech, kterak tyto předpisy byly aplikovány za války a dokazuje, jak a proč vznikla zvláštní statistika národního zásobování. Vedle početních tabulek byly vypracovány grafické diagramy, které ukazovaly, jak se mění v různých dobách činitelé existenci a tyto existence samy. Omyly, které někdy nespolehlivě nalezneme v tabulkách početních, stanou se nápadnými, jakmile si více naznačíme graficky. Zkouška grafických tabulek jednoho roku nebo několika roků za sebou s hlediska všech anomálií jest nejlepším způsobem, jak verifikovat údaje statistické.

Studujeme-li pečlivě změnu některého jevu v čase na diagramu, spatříme určitou kontinuitu, která nám v tabulkách číselných úplně uniká. Tento zákon spojitosti uskutečňuje se nejen v jevech fyzikálních, ale také ve velkém množství jevů hospodářských a sociálních. Tak na příklad křivka znázorňující spotřebu se zřetelně mění v různých ročních dobách, ale přechod není náhlý, nýbrž pomalý a složitý a každá odchylka od této spojitosti značí nějakou poruchu.

Jinou výhodou grafického znázornění jest, že, prodloužíme-li podle určité rovnice křivku, znázorňující jev sebe složitější, získáme s velkou pravděpodobností pochod vývojový v nejbližší budoucnosti.

Tyto statistické práce spojené s grafickým znázorněním zlepšovaly se každým rokem za války světové, takže zásobovací služba byla konečně úplnější a přesnější než kdy dříve.

Plán zásobovací týkal se hlavně tří částí. První obsahovala úplnou statistiku zdrojů, druhá se vztahovala k organizaci přijímacích ústředí a třetí k způsobu získávání, nákupu a rekvizicím.

Čím více se zápas prodlužoval, tím více se musila Francie uchýlovat k dovozu, poněvadž stále větší část půdy nedávala žádného užtku a opatření pracovních sil bylo stále svízelnější. Francie před válkou poskytovala průměrně ročně 90,000,000 centů obilí, r. 1914 však měla jen 77 milionů, r. 1915 60 mil., r. 1916 55 mil., r. 1917 36 mil. centů obilí z vlastních žní. V prvním roce domácí žně úplně vystačila, a pro vojsko bylo z ní zakoupeno něco více než 6 milionů centů obilí. Když se však v následujících letech žně značně zmenšila, žádala vojenská správa pro vojsko jen část minimální a ostatní potřebu (asi 80%) kryla nákupem obilí v cizině.

Kromě těchto údajů uvádí autor zajímavé číslce také o zásobování armád čerstvým masem, ovsem, senem a slámou.

Pro budoucí válku, praví autor, nesmí být zanedbáno nic po stránce přípravy zásobovací. Budou sice vždycky určité difference mezi potřebami, které zplodí válka a mezi teoretickými opatřeními systému zásobovacího, podstatné však je, aby soustava byla pružná, aby se rychle mohla přizpůsobit praxi. V té příčině zkušenosti válečné přinesou jistě mnoho užítu. Hlavně zásobovací statistika minulých let jest cenným dokumentem, z něhož se dají odvodit zákony o vztazích mezi národní výrobou a spotřebou. Sblížit teorii plynoucí z dokumentů s výsledky danými praxí jest první prací, která musí být podniknuta, abychom dospěli k nové metodě zásobovací. Bude také zapotřebí

připravit parlamentu návrh nového zákona o rekvisicích. Dnes, kdy otázky hospodářské mobilisace se denně přetřásají, jest třeba jim věnovati studium stejně důkladné, jako mobilisaci vojenské. Vždyť proto vlastně vláda zřídila stálý generální sekretariát „Nejvyšší rady národní obrany“, v jehož čele stojí generál Serrigny. Zásobování pro válku třeba připravit tak, aby pak fungovalo jednoduše, rychle a hospodárně. Bude třeba připravit nákupy z ciziny a postarat se, aby i kolonie vydaly plný užitek. Nic nesmí být ponecháno improvizaci. Také úprava předpisů pro spotřebu musí být připravena, aby mohla působiti hned od počátku války. Stručně řečeno, musí být připraveno vše, aby v případě války byla zajištěna správná výživa armády i všeho obyvatelstva.

Wf.

b) Ruská.

„Paměti kavkazského granátníka 1914—1920.“

Kpt. Popov, Bělehrad 1925.

Mezi značným množstvím ruské poválečné literatury, zejména mezi deníky a pamětmi ruských důstojníků málokterá kniha budí takovou pozornost, jako výše uvedená paměti kapitána Popova.

Je cenným literárním i historickým zjevem a bylo by si přát, aby byla všem autorům příkladem pro podobné publikace.

Autorem není nějaký vyšší velitel, kritizující své prostředí a činnost osob. zúčastněných na tom neb onom ději. ani nějaká „velká“ osobnost, jež považuje sebe za střediště děje a hlavního činitele, jež si přisvojuje řadu zásluh v té či oné otázce nebo situaci, a jež odůvodňuje neúspěchy nebo chyby, k nimž došlo proto, že nebylo uposlechnuto jejího názoru, jejího varovného hlasu.

Autorem je velmi skromný ruský důstojník, velitel čety a roty, který hned na začátku svého poutavého díla upozorňuje čtenáře, že „byl jen obyčejným řadovým důstojníkem, jakých bylo tisíce“, ztrávilšim celý čas v zákopech, který „věděl jenom to, co bylo napsáno v rozkaze a dalo se slyšet telefonem, viděl jen to, co bylo před jeho zrakem“.

Přes to je jeho dílo velmi cenné a hodno pozornosti.

Autor vyniká příkladnou osobní skromností, která ho důsledně doprovází až do konce, sympatickou objektivností, klidností a realitou. Často ho ani nepozorujeme, přes to, že sám právě hrál ne poslední úlohu.

Někdy se téměř ani nechce věřit, že by byla lidská bytost s to, aby prožila řadu tak dramatických a tak rychle se střídajících dějů.

Práce tohoto skromného důstojníka-vlastence, který si pokládá za velké štěstí, že mohl mít účast na právě vyhlášené válce v r. 1914, přispěje značně k studiu morálních kvalit bývalé ruské armády, nehledíc k tomu, že nás „Paměti“ Popovovy seznamují s řadou důstojníků a mužstva jednoho z nejstarších pluků staré armády.

Autor nevybíral jen nejlepší. Předvedl všechny, i ty slabší odvahou a vojenskou hodnotou.

Nemá však pro ně slova odsouzení a kritiky.

Začíná dílo mobilisací svého pluku v r. 1914 na dalekém Kavkazu a končí evakuační tak zvané „bílé“ armády do ciziny.

Pro naši mladou armádu může mít kniha Popovova speciální význam. Přesvědčí dostatečně o nutnosti pěstovati v armádě tradici. Nechce se ani věřit, že by tak nepatrný počet mírového kádru — po některém boji 5—7 aktivních důstojníků a o něco více mužstva, zbylých z celého pluku ve svazku 2—3 slabých rot — dovedl za krátkou dobu nabýt tak ohromného vlivu na čerstvé doplňky ze zápolí, že tyto svou bojovou hodnotou lišily se jen nepatrně od aktivního mužstva, s kterým se kdysi odešlo do pole. A to hned v prvních bojích.

Tento vliv, velmi cenný a vytrvalý, vyplýval z věkové tradice jednoho z nejstarších těles bývalé ruské armády — 13. granátnického pluku cara Alexěje Michajloviče.

Vypěstuje-li si armáda podobnou tra-

dici, pak these o 25% maximální připustnosti ztrát, aby jednotka byla ještě schopna boje, budou pouhou teorií.

Dosud promluvila o této knize, vesměs velmi pochvalně, řada spisovatelů a kritiků, a to nejen vojenských. Mezi známými u nás jmény najdeme prof. generála Golovina, plka gšt. Pronina a

spisovatele A. Kuprina. Kritika poslední je jedna z nejlepších.')

*) Pro interesenty uvádím pramen, kde lze tuto velmi pěknou knihu dostat: Capitaine K. Popoff, Dalmatinská 54, Belgrad, SHS. Cena 40 Kč včetně porta. J. Ka.

c) Německá.

J. C. van den Belt: „Das Ende des Ringens“. Die Jahre des Krieges 1917 und 1918. Berlin 1926, 8°, str. 129, 1 příloha s 5 náčrtů. Cena 5 zl. m. Tímto 4. dílem končí nizozemský plukovník svou práci. (1. díl: Die ersten Wochen des Großen Krieges; 2. díl: Der zweite Abschnitt; 3. díl: Von Gorlice bis zur russischen Revolution.) Jako při předcházejících dílech, nemůžeme ani při tomto uznati domnělou objektivitu autorovu; nezastírá sice vady a chyby středních mocností, ale nemá také uznání pro skvělé operace Dohody. Chvalozpěvy, které pje na německé armády, jsou mnohdy nechutné. Kniha pojednává o válečných událostech počínaje jarem roku 1917 až do příměří. V přehledu podává krátkou charakteristiku všech válečných let, kritiku mírové podmínky (tu cituje výhradně německé autory!) a líčí poválečný poměr Francie k Německu (ten nazývá na str. 111 „krankhaft und dumm“, jako versailleskou smlouvu „erzdumm“). — Důstojník neutrálního státu mohl zajisté vytvořiti dílo aspoň objektivně psané; jeho práce nepřináší nic nového.

—412—

Handel-Mazzetti: Die österreichisch-ungarische Kriegsmarine vor und im Weltkriege. Celovec 1925, 4°, str. 132. Cena 8 šil.

Jaderské moře nestalo se za světové války jevištěm velikých námořních bitev; jen části loďstva setkaly se v jižní oblasti moře. Rakousko-uherské loďstvo bylo blokadou Otrantské úžiny ve svých akcích úplně omezeno. Autorovi, bývalému rakousko-uherskému námořnímu důstojníkovi šlo o to, aby vylíčil vznik, vývoj a činnost námořní moci bývalého Rakousko-Uherska. Svého úkolu se zbavil s chvaly-hodnou objektivností. Nastíniv nejprve tvary pobřežních pásem, podává stručně politický vývoj myšlenky založení rakouského válečného loďstva, jeho vznik, události v roce 1866 a jeho rozvoj až do vypuknutí světové války. Největší část knihy věnována jest líčení operací loďstva ve válce; na konci udává lodní ztráty všech států, jichž loďstva operovala v Jaderském moři. Kniha je vyhavana krásnými obrazy a přehlednými mapkami.

412

Fester: Die Politik Kaiser Karls und der Wendepunkt des Weltkrieges. München 1925, 8°, str. 310. Cena 10 zl. m.

„Obratem“ nazývá autor, universitní profesor v Halle, okamžik, kdy císař Karel nastoupil na trůn habsburský. Nový vládce nedovedl setrásti se sebe těžké jho německé, setrval ve válce a přivedl tím říši ke zkáze, na jejíchž rozvalinách vypučel ujařmeným národům květ svobody. Dovednou rukou odhaluje tu autor síť nejspletitějších diplomatických jednání. Líčí podrobně činnost prince Sixta Bourbonnského, působení ministra zahraničních věcí Czernina a německého politika Erzbergera. Wilsonova politika míru, vypovězení bezohledné ponorkové války, rozpor mezi centrálními mocnostmi, úsilí papežovo, mírová resoluce říšské rady jsou dalšími předměty důkladného tohoto díla, které je dobrým pramenem k politickým dějinám světové války.

412

Cyklistické vojsko.

Die Radfahrtruppe — mj. Theiss a škt. Regele, oba rakouského cyklistického praporu čís. 2. — vydal Eisenschmidt v Berlíně 1925.

Knížka o 92 stránkách, doprovázená 10 náčrtů a 1 mapou, je zajímavá tím, že čerpajíc z četné světové literatury od devadesátého roku až po naše doby a z vlastních válečných zkušeností autorů, předvádí nám stručně vše, čeho je třeba věděti vzhledem k vojenskému použití bicyklu. Svě pojednání ukončují autoři 12 taktickými příklady použití cyklistických útvarů v různých případech.

V úvodu se zmiňují, že také na vojenské použití kola bylo s počátku, obdobně jako na jiné technické vynálezy, pohlíženo s nedůvěrou, že cyklistické útvary byly přeceňovány, anebo že jejich služby nebyly náležitě oceněny. Usuzujice, že tyto rozdílné názory lze připsati na vrub úplně neznalosti tohoto oboru a prorokujice cyklistickým útvarům lepší budoucnost, doufají autoři, že svým spiskem dosáhnou křídleného cíle: přispěti k poznání cyklistických útvarů a vzbuditi úvahy o možnostech jejich použití.

I. část zabývá se bicyklem, jeho vynalezením a historickým vývojem. Př

již r. 2300 před Kristem byl znám a používán v Číně. V novém věku byl znovu objeven teprve roku 1817; byl primitivní, ze dřeva a bez pedálů. Teprve r. 1862 objevovalo se první kolo s pedály. Další jeho vývoj byl zaražen na delší dobu anglicko-americkou konstrukcí vysokého kola, které však konečně ustoupilo opět původnímu, v podstatě dnešnímu druhu. K praktickému užívání a rychlému rozšíření bicyklu přispěl podstatně Dunlop vynalezením pneumatiky r. 1890 a Angličané vynalezením volnoběžky.

Auťoři posuzují vzhledem k možnému vojenskému použití různé druhy bicyklů: vysoké kolo, nízké kolo, tříkolku, draisinu, tandem, sklápěcí kolo k nošení na zádech, kolo s pomocným motorem, motocykl s přívěsným vozíkem i bez něho a konečně motocykl na housenkovém pásu.

Sklápěcí kola, zavedená před válkou ve všech světových armádách, na základě válečných zkušeností zavrhují, jak učinilo Švýcarsko již r. 1903. Nedoporučují též, aby byla kola cyklistických útvarů nahrazena motocykly, soudíce, že tyto se hodí jen pro velitele, pro spojky a pro dopravu kulometů. Zato však věnují pozornost motocyklům s housenkovým pásem, které nazývají „koněm budoucnosti“. V Americe a v Anglii byly tyto „koně budoucnosti“ sestrojeny již r. 1921; podrobnosti o jejich praktickém užití nejsou však známy. Z posledních nových druhů kol: o jednom kole a t. zv. kole J nelze žádného použití pro vojenské potřeby.

Požadavky kladené na vojenské kolo jsou: nejlepší materiál a bezvadné provedení, pevná stavba, která by však neuvážila váhu kola, a jednoduché součástky, jež lze snadno nahraditi. Největší pozornost musíme věnovati převodu, neboť na něm závisí rychlost, námaha cyklistova a schopnost k jízdě do kopce. Za nejvhodnější pro vojenská kola doporučují auťoři ze zkušenosti převod 56 až 65.

Pneumatiky mají býti spíše širší, aby umožnily jízdu i v měkkém terénu, a nemají býti z plné gumy. Snažší naložení kol při převozech na povozech, na automobilech a na železnici vyžaduje, aby se řídítka dala otočiti o 90 stupňů. Konečně má býti každé kolo natřeno nátěrem vzdorujícím počasí a má mít vhodný nosič k upevnění zavazadel i výstroje a účelnou, jednoduchou svítilnu, svítící asi 4 hodiny. Karbid se pro pole nehodí, neboť jeho zásoby se kazí. Hlavním požadavkem armádního kola je, aby bylo pevné, nikoli však těžší než 18–20 kg. Armádní kola váží: německé 15 kg, francouzské 13½ kg, italské původní sklápěcí 12 kg, nové nesklápěcí 28 kg, rakouské

12½ kg, anglické ocelové 7½ kg. Podle zkušenosti připadá $\frac{9}{10}$ všech poruch kol na pneumatiky.

Historický vývoj užití kol ve světových armádách počíná se všude s užitím kol pro spojky. Anglie však již roku 1885 zřídila první cyklistický dobrovolnický oddíl o 10 důstojníků a 98 mužích a záhy jej zvětšila na 3 roty, jichž užívala v manévrech r. 1889 k provádění přezvědů, k zastírání, k ničení železnic, zejména pak k ústupovým manévřům a k bojům na zdrženou. Roku 1897 měl každý dobrovolnický prapor 24 cyklisty; celkem bylo již v armádě 5000 cyklistů. V manévrech r. 1901 měl každý pěší pluk 40 cyklistů. Anglický polní řád z r. 1890 počítal již s užitím cyklistů.

Anglického příkladu následovala nejdříve Francie a Itálie, neboť měly mnoho výborných silnic. R. 1886 užila francouzská armáda prvních 8 cyklistických spojek v armádních manévrech. Zajímavé je, že v obléhaném Belfortu bylo již roku 1871 užíváno cyklistů na tehdejších vysokých kolech. První zvláštní předpis pro cyklistické útvary a pro jejich užití vydala Francie r. 1892; v tomto roce měli tam již 5000 cyklistů. Stejně rychlý byl vývoj v Itálii.

V Německu a Rakousku se s počátku vyčkávalo, ale konečně i zde, jako v jiných světových armádách, bylo užíváno cyklistických spojek i útvarů v boji.

Přece však názory o organizaci a o užití větších cyklistických částí až do světové války kolísaly, neboť chyběla válečná zkušenost. Pro užívání cyklistických oddílů se rozhodla ze všech států nejdříve Francie, kde již r. 1896 podán vládě návrh, žádající zřízení 25 cyklistických eskadron u jezdeckých divisí po 5 důstojníků a 199 cyklistech. Již r. 1905 a 1906 užívalo francouzské jezdecktvo v manévrech cyklistického praporu pro bojové účely. Také v nynější organizaci francouzského jezdecktva nalézáme značné cyklistické části, nejen u armádního jezdecktva, nýbrž i u jezdecktva divisního (smíšené přezvědné oddíly).

Také Itálie zřídila r. 1899 první cyklistickou rotu a vybudovala tuto organizaci tak, že před světovou válkou měla u jezdeckých divisí již 12 cyklistických praporů. Nyní prý bude všech 12 pluků bersaglierů přeorганisováno ve 12 cyklistických pluků, každý o 2 praporech (?).

Belgická armáda měla až do roku 1906 5 cyklistických rot; nyní má po oddílu pro každý armádní sbor, 1 myslivecký pluk na kolech a 1 prapor pionýrů na kolech.

V Anglii byly též od roku 1904 zřizovány cyklistické prapory; před

válkou měl každý dobrovolnický prapor 1 cyklistickou rotu a kromě toho bylo zřízeno 13 teritoriálních cyklistických praporů.

Německo a Rakousko-Uhersko v tomto ohledu značně pokulhalo za ostatními armádami. Teprve r. 1913 přikročilo Německo k organizaci prvních rot (po 120 cyklistech, 1 osobním a 1 nákladním automobilu) u mysliveckých praporů a šlo do pole s 18 cyklistickými a 5 motocyklistickými rotami. Do konce války postavilo 80 cyklistických rot. V míru bylo předvídáno postavit pro jezdecké divise zákopnické oddíly na kolech.

Nyní má říšské vojsko kromě cyklistů u pluků jen motocyklistické čety u velitele divisních automobilních vojsk.

Rakousko-Uhersko postavilo r. 1909 tři pokusné cyklistické roty a r. 1911 přeměnilo 4 roty 4 mysliveckých praporů na cyklistické roty, k nimž přibýly r. 1914 ještě 2 honvédske cyklistické roty.

Z těchto rot a z dobrovolníků byly ve válce postaveny 3 cyklistické prapory.

V nynější rakouské armádě je 6 cyklistických praporů.

Švýcarsko odmítalo nejdéle organizaci cyklistických oddílů, ale pak zřídilo přece 14 rot. Nyní má 9 bojových rot s těžkými kulomety, 6 divisních rot k doručování a 9 rot pro své 3 jezdecké brigády.

Švédsko má 1 rotu, Norsko 5 rot (v zimě jsou na lyžích) pro 5 jezdeckých brigád, Španělsko 1 cyklistický oddíl, Polsko 1 rotu u každé divise a Holandsko 8 rot cyklistických a 1 brigádu jezdecko-cyklistickou.

Cyklistických útvarů bylo všude používáno nejdříve jako pomocníků jezdeckta nebo jako pohyblivých záloh v pevnostech. V samotných bojových úlohách uplatnily se cyklistické útvary u vyšších jezdeckých jednotek v nesčetných případech za světové války, nehledíc ke všeobecnému užití cyklistů a motocyklistů jako spojek a štafet k doručování hlášení a rozkazů.

Na četných případech ze světové války na všech bojištích ukazují autoři užití a činnost cyklistických útvarů, zúčastnivších se s jezdectvem zvědů a přezvědů, zastírání a zajištění pohybů vlastních armád, pronásledování a využití úspěchu, zajištění ústupu a odpoutání, ostrahy a krytu hranic i mořských pobřeží a konečně i v obdobích války na ustálených frontách krytu při přeměně obranných posic.

V těchto hlavních válečných úlohách byly cyklistickým útvarům svěřovány rozmanité bojové úkoly samostatné anebo ve spojení se smíšenými

oddíly, skládajícími se ze všech hlavních zbraní, aby na příklad jezdecké divisi na zvědech vzaly, obsadily a udržely důležité přechody přes řeky, vchody a východy ze soutěsek, aby zajistily předními strážemi odpočívající jezdckou divisi, nebo aby se zúčastnily jejího zajištění na pochodu v předvoj nebo v bočním voji, aby se zúčastnily s jezdectvem při ničení železnic a důležitých objektů, aby podporovaly jeho obchvatné manévry a konečně třeba i aby zřídily silné štafety k doručování hlášení a rozkazů v prostoru zaplaveném nepřítelem a nejistém pro slabší prvky a jednotlivé spojky. V obraně a ve válce na ustálených frontách, jako na př. na italsko-rakousko-uherské frontě, připadal jim důležitý úkol pohyblivých záloh.

Část, věnovaná zásadám užití a vedení cyklistických útvarů, rozlišuje užití jednotlivých cyklistů i částic cyklistických oddílů pro spojení a spojovací službu od užití bojových částí cyklistických vojsk, uváděje, že jich bude užito jako samostatných praporů, nebo několika praporů pohromadě, k provedení výslovných cyklistických úkolů anebo v rámci jezdeckta, aby převzaly některé z jeho úkolů, nebo aby mu jejich provedení usnadnily. Konečně pak bude jich výjimečně použito jako ostatní pěchoty zejména ve válce na ustálených frontách.

V úvaze o vzájemném poměru cyklistických vojsk k ostatním rychlým vojskům, totiž pěchotě na automobilech, jezdectvu, obrněným automobilům a rychlým tankům autoři zdůrazňují, že cyklistická vojska je ve všem překonají. V dalších úvahách však zatracují jen pěchotu na automobilech a s ostatními rychlými vojsky se smírují, pravíce: „Jezdectvo o cyklistě se vzájemně nevytlučují, neboť se doplňují. Otázka nezní nikdy jezdectvo anebo cyklisté, nýbrž potřebujeme vždy jezdeckta i cyklistů.“ „Klid i bicykl mají své přednosti i nedostatky.“ Také u útočných vozidel nejde „o vzájemné utlačování nebo nahrazení nýbrž o žádoucí vzájemné doplnění.“

Zásadní podmínky užití cyklistických útvarů jsou: voliti úlohu přiměřenou jejich výkonnosti tak, aby jejich užitím bylo dosaženo v určité situaci největšího úspěchu, nezapomínouti, že bojová síla cyklistických útvarů je menší co do počtu i prostředků než u stejných částí pěchoty, že všude jejich pohyblivost a rychlost jim umožňuje větší schopnost manévrovací než bojovou; vyhnutí se přílišnému dělení cyklistických oddílů (roty lze rot dělit jen výjimečně). Pro užití se rot hodnotiti vždy až po úvaze o vhodných cestách a o denní nebo roční době. Ne

snažiti se užití cyklistů stůj co stůj; není-li vhodných podmínek pro jejich úspěšné užití, pak bude lépe dáti cyklisty k dispozici vyššímu veliteli pro vhodnější použití. Rozdělení úlohu jezdectvu a cyklistům podle stavu cest; delší, ale dobrá silnice není zajiždkou proti kratší a špatné. Při každé úloze jest nutno upravití podřízení částí: byla-li úloha svěřena cyklistům, pak jejich veliteli podléhají všechny ostatní zbraně, bez rozdílu hodnosti; jestliže však cyklisté jiné zbrani jen pomáhají, pak jsou jí opět podřízeni oni. Poněvadž na kolech lze vézt jen málo střeliva, je nutno věnovati vždy pozornost dostatečnému zásobování střelivem pomocí automobilů. Trvale užívají cyklistů (týdny až měsíce) jako pěchoty bez kol, lze jen výjimečně, potom však je nutno vyzbrojiti je jako ostatní pěchotu. Když cyklisté vykonají svůj úkol, je třeba ihned je opět shromáždit. Zásadně užíjeme cyklistických vojsk nejlépe ke krátkým a vyhraněným úlohám, přesně vymezeným, aby jejich stejná kvalita byla uchována.

Organisace. Cyklisté mají míti širší taktický rozhled, schopnost rychle se přizpůsobiti a rozhodnouti, v terénu se rychle orientovati a míti zvláštní zálibu pro tuto zbraň. Mají to býti vybraní lidé, zdraví tělesně i morálně, střední a menší postavy a ne těžší 70 až 75 kg.

Cyklističtí poslové: pro setniny po 1, pro oddíly po 3 a pro pluky po 6 poslech z vlastního kmenového počtu. Pro štáby, počínajíc brigádou, dodá je cyklistické vojsko, a to pro štáb armády 1 četú motocyklistů, pro štáb armádního sboru 1 četú cyklistů. Pěší a jezdecké divise, brigády nebo jiné skupiny a etapní velitelství obdrží čtyř nebo družstva, takže nynější divise by měla asi 200 cyklistických a 60 motocyklistických poslů.

Při organisaci jednotek cyklistického vojska jest přihlížeti k mohutnosti palby při udržení pohyblivosti; stanoviti ji tak, aby v zájmu taktického užití vyrovnala se určitým organisacním částem pěchoty; vybaviti je zákopnickým i spojovacím materiálem, aby byly samostatné.

Nejlépe vyhovuje cyklistický prapor „střelců na kole“, složený ze štábu, ze zákopnického a spojovacího oddílu, ze 3 cyklistických a 1 kulometné rotý a z automobilního trénu o 11 lehkých automobilech. Cyklistická rota má: velitelské družstvo a 4 čety, 1. četa má 2 střelecká družstva (4 poddůstojníky a 16 vojínů), 2. až 4. četa po 1 střeleckém a 1 kulometném družstvu (po 4 poddůstojnících a 8+10=18 vojměch). Celkem rota: 5 důstojníků a 107 mužů, prapor: 26 důstojníků zbra-

ní, 4 důstojníky služeb, 542 mužů, 458 pušek, 17 kulometů, 11 motocyklů, 529 kol, 17 automobilů.

Kulometná rota: 4 kulometné čety po 2 kulometech, s počtem 5 důstojníků a 119 mužů.

Minomety žádné.

V různých armádách před válkou byly tyto početní stavy setnin: v Anglii 100, v Německu 116, ve Francii 175, ve Švýcarsku 179, v Rakousko-Uhersku 162 (nyní v Maďarsku 120, v Itálii 127), vše ovšem bez nynějšího vybavení automatickými zbraněmi.

Z těchto počtů u rot soudí autoři, že prapor by měl míti asi 400—600 mužů; potom by bojový počet cyklistického praporu odpovídal asi polovině pěšího praporu = polovině jezdeckého pluku.

Vyšší cyklistické svazy není záhodno předvídati a cyklistický pluk by mohl tvořiti nejvyšší přechodné taktické seskupení. Nesnadným problémem bylo vždy, jak rozřešiti dopravu těžkého kulometu, jež byla zkoušena na speciálním kole, na kolečkách, na přívěsném vozíku, taženém 3 cyklisty, na 2 spojených kolech, na kolezních s koňským potahem, na malých automobilech, na motocyklu a na motocyklu s housenkovým pásem. Ze všech způsobů vyhovuje dosud nejlépe doprava na kolech, na něž se kulomet, rozložený ve 2 díly, připevní, anebo za nímž se táhne na kolečkách.

Jezdecktí koně, ač pro boj vítání, a trény s koňským potahem, jsou cyklistickým útvarům přítěží.

Každý prapor má v míru náhradní rotu, která cvičí motocyklisty a v mobilisaci dodá vyšším velitelstvím motocyklisty a cyklistické posly. Bojové motocyklistické rotý se nehodí pro hluk motoru a těžkopádnost a nespolehlivost na bojišti. Francie proto od nich upustila. Celkový počet cyklistických útvarů závisí na hustotě a stavu cest, zeměpisné poloze a na povaze příštích bojišť každé armády a nelze jej proto všeobecně stanoviti. Obyčejně má míti každá vyšší jezdecká jednotka po 1 cyklistickém praporu, kromě zákopníků a spojovacích oddílů, též na kolech. Ve Francii a v Belgii je mají a v Německu byly předvídaný.

Autoři varují před domněnkou, že by bylo snadno zříditi cyklistické útvary z vojínů, kteří umějí jezdit na kole, teprve ve válce, a že v míru není třeba výcviku u cyklistických praporů. Připouštějí však, že by cyklistické spolky, budou-li státem podporovány a nabádány k čilé činnosti, mohly v mobilisaci dodatí armádě alespoň dobře vycvičené posly. V četných státech se tak také děje.

Výstroj cyklistů má býti teplý pro jízdu na kole a lehký pro pěší boj. Kromě pláště potřebuje cyklista k ochraně

proti větru ještě kabát ze stanového plátna. Jako čapku doporučuji norskou lyžařskou. Svůj výstroj musí mít cyklista na sobě a na kole, aby mohl v boji vystačiti i několik dní. Karabinu musí mít na zádech; upevnění na kole není vhodné vzhledem k bojové hotovosti.

Otázka ochrany proti plynům a proti prachu není u cyklistů dosud vhodně vyřešena. S obyčejnou nynější maskou nelze jeti na kole, neboť překáží rozhledu a zvýšenému dýchání.

Dotace střelivem musí býti větší, asi 140 nábojů u cyklisty a 60 na automobilu. Pro kulomet lze vzít s sebou nejvýše 3250 nábojů, na automobilu asi 6750—8000, takže lze počítati s 10.000 náboji pro každý kulomet. Před bojem obdrží každý muž 3 ruční granáty.

Zákopnický materiál: nůžky na drátěné překážky, polní lopatku a topírko mají cyklisté na kolech; cyklistická zákopnická družstva a oddíly mají dvojí výzbroj: ženíjný a trhaviny, částečně u sebe a částečně na automobilech.

Spojovací prostředky praporů: běžci, cyklisté, motocyklisté, osobní automobily, rakety, optické signalisační přístroje, telefon a radiotelegraf (1 velká a 2 malé stanice, 30 km drátu), 4 přijímací rádiové stanice. Poštovní holubi přidělují se podle potřeby. Část materiálu dopravuje se na kolech, zbytek na automobilech.

Zdravotnický materiál je obdobný jako u jiných zbraní. Kola sběračů raněných lze upravit po dvou k dopravě raněných. Kromě toho jsou speciální kola Červeného kříže.

Zásobování potravinami děje se automobily. Každý muž má 1 záložní dávku při sobě. Menší opravy kol provedou rotní mechanikové, větší praporní dílna.

Způsob dopravy výstroje a materiálu na kolech se mění podle potřeby a situace. Zásadně může vzít cyklista s sebou na kole asi 15 kg, nejvýše však 25 kg. V jízdě na maximálně zatížených kolech (s kulomety, se střelivem) musí se cyklisté střídati. Vždy, když to situace připustí, odlehčí se jim nákladem tím, že se věci, jichž není okamžitě potřeby, naloží na automobily.

Výcvik cyklistických útvarů obsahuje tři části: výcvik v dokonalého armádního cyklistu, t. j. v jízdě na kole na jízdárně, v terénu a ve vytrvalosti až do 120 km. Zároveň probírá se technická nauka a výcvik v menších opravách.

Druhá část výcviku věnuje se všeobecné vojenské výchově cyklisty jako pěšáka-střelce, hlavně v boji a na po-

chodu. Pochody vyžadují značného školení, neboť jsou obtížné.

Konečně třetí část výcviku obsahuje pěstování cyklistického sportu, který zdokonaluje celkový výcvik a obsahuje: rychlou a pomalou jízdu, jízdu s překážkami, jízdu mimo silnice, jízdu se dvěma koly, různé důkazy obratnosti — vše v plné výzbroji — a soutěže technického rázu. Závodů a soutěží provedou se jednotlivci anebo hlídkami i celými četami.

Spisek uzavírá 12 příkladů taktických cvičení:

1. Zajištěný pochod cyklistického oddílu na převédech.
2. Předvoj cyklistického oddílu za skocením nepřítelům.
3. Hlídkování a doručování zpráv.
4. Útok půlroty za pronásledování.
5. Postupná obrana pěšího proudu na pochodu proti letcům cyklistickými kulometnými oddíly.
6. Překonání vodního toku.
7. Odpoutání zadního voje od nepřtele — též jako noční cvičení.
8. Obchvat hnízda nepřátelského odporu.
9. Jezdecko a cyklisté v záloze vyšších jednotek. Zároveň cvičení v úsilném pochodu.
10. Činnost proti nepřátelskému boku a zajištění vlastního týlu.
11. Obsazení a udržení přechodu až do příchodu hlavních vojsk a boj na zdrženou.
12. Zajištění v boku.

*

Co se cyklistických útvarů samých týká, tu třeba připomenouti, že mají proti automobilním převozům vojsk (pěchoty) nespornou výhodu v tom, že mohou užití i podružných cest a že zejména mohou na kolech proniknouti až na samé bojiště, aniž se hlukem motorů prozradí. Při automobilních převozech užijeme jich jako předvojů pro přímé zajištění, které jest jejich Achillovou patou.

Úvahy autorů jsou věcné a celkem správné. Zřejmá jest jejich snaha — nikoliv však správná a odůvodněná — aby cyklisté tvořili v organizaci armády zvláštní samostatnou zbraň, analogicky jako na příklad jezdecko. S tímto mylným názorem nelze však souhlasiti. Cyklistické útvary musí zůstatí pěchotou na kolech. Bicyklů užívají jako rychlých dopravních prostředků, kůň jezdeckva jest však zároveň jeho bojovým a manévrovým prostředkem. Jejich užití bude vždy nejspěšnějším ve svazu jezdeckva, kterému slouží jako lehká pěchota ku podpoře jeho palébné síly.

Škpt. gšt. R. Kučera.